

Dvisavaitinis Iliustruotas Jaunimo Laikraštis. Lietuvos Vyčių Organizacijos Organas

Tomas I

Gruodžio-Dec. 25 d., 1919 m.

No. 16 (73)

Entered as Second Class Matter Oct. 23, 1915 at the P. O. at Chicago, Ill.
Under Act of March 3, 1879.

Published and distributed under permit (No. 528) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By the order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

"VYTIS" (The Knight)
Published Semi-Monthly by the LIETUVOS
VYČIAI (Knights of Lithuania).

SUBSCRIPTION RATES:

Yearly\$2.00
6 Months 1.00
In Foreign Countries Yearly..... 2.50
Advertising rates on application. All com-
munications must be addressed:

"VYTIS"
3261 So. Halsted St., Chicago, Ill.

"VYTIS"
Jaunimo Dvisavaitinis Laikraštis
Leidžia Lietuvos Vyčiai.

PRENUMERATA:

Metams\$2.00
Pusmečiui 1.00
Pavienis Numeris10
Į Užrubežį Metams 2.50

"VYTIS"
3261 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Šventės!

ARBĖ Viešpačiui augštybėse, o ant žemės ra-
mybė žmonėms geros valios!

Kalėdos yra gražiausia ir prakilniausia šventė. Šių metų Kalėdų šventės mums, lietuviams, dvigubai yra brangios ir linksmos. Su Išganytojaus gimimu, atgimsta ir mūsų Tėvynė Lietuva, kuri po 500 metų vergavimo grįžta laisvėn, susi vienija ir stoja nepriklausoma.

Laimingi esame, sulaukę tokios valandos, kurios taip ilgai troškome, taip ilgai ir karštai maldavome Dievo, kurios paskubinimui išlieta jūrės kankinių kraujo, kurios delei pašvęsta brangiausias aukos — geriausi tautos sūnus, kurie vargo, ilgėjosi, kentė ir mirė tolimos šiaurės, Sibiro, kalėjimuose ir tyruose.

Šiandien tautos liuosybės spinduliai pasiekia visus sūnus, tėvynėje ir svetur, šildo jausmus ir širdis. Tautos balsan visi eina pagalbon, kuo kas galėdami. Vieni dvasinėmis pajėgomis skuba, dirba, kiti aukomis prisideda.

Dar ant Tėvynės žemės dunda kanuolės, sunkiasi sveikiausias kraujas, bet tai atbalsis pačios Tėvynės sūnų darbo — apginti savo žemę, savo laisvę ir nepriklausomybę...

Susėdę už Šventėms gausiai paruošto stalo, pirmą linkėjimą išstarkime Tėvynei, kad įsikūnytų jos giliausi troškimai, ir padarykime pažadą pašvesti viską viską, kad jie pilnai įvyktų. Nuoširdžioje maldoje melskime Dievo, kad Jis leistų sulaukti tos valandos, kada ir mes, išeiviai, sugrįžę į laisvą ir laimingą Tėvynę, galėsime linksmai užgiedoti: Garbė Viešpačiui augštybėse, o ant žemės ramybė žmonėms geros valios!

“Vyčio” redakcija Kalėdų ir Naujų Metų šventėje visiems organizacijos nariams, bendradarbiams, rėmėjams ir prieteliams siunčia nuoširdžiausius linkėjimus!

Linksmų švenčių!

“Vyčio” redakcija.

Šventės Ir Lietuva.

Š skaudžių žmonijos vargų, karo padarytų, iš jūrių išlieto sveikiausio ir stipriausio kraujo, gimė viena didelė teisybė, kad kai-kuriuos tautos, ligšiol slėgtos ir išnaudotos kitų tautų, ingižo ilgai trokštos, brangiai atsiėjusios aukomis laisvės ir nepriklausomybės. Jų tarpe tokio laimėjimo susilaukė ir Lietuva!

Visoms tautoms, ypatingai vergavusioms, laisvė brangiai kainuoja. Brangia kaina už ją mokėjo ir tebemoka Lietuva. Svetimi jos kūną suraižė skersai ir išilgai, pridirbo tokių žaizdų, iš kurių sunkiai ir ilgai prisieis sirgti. Išplėšė turtus, sunaikino grožę, atėmė daug sveikatos, nes patį stipriausią jaunimą prazudė apkasuose, kitą dalį tautos suvargino ištrėmime, likusius, apiplėštus ir suvargintus, nukankino badu ir šalčiu.

* * *

Kalėdos!

Linksmos šventės!

Vietinėje šalyje gyvuoja paprotis sulaukus Kalėdų ir Naujų Metų Švenčių pirkti dovanas savo artiniams asmenims, drau-

gams ir pažįstamiems. Ir mes, lietuviai, šį paprotį plačiai sekame. Įvairioms dovanoms išleidžiame gan gausias krūvas pinigų. Perkame ir šiokių ir tokių daiktų, ir reikalingų ir nereikalingų apdovanojamiems asmenims.

* * *

Įsivaizduokime, ar verta mums šiuosmet visokioms dovanoms leisti pinigus? Ar nėra didesnių ir svarbesnių tikslų, kuriems prigulėtų tuos pinigus pavesti?

Lietuvos jauna karuomenė, perimta pasišventimo dvasios, alkana ir pusiau aprengeta gina Tėvynės rubežius. Ta karuomenė kilo iš Lietuvos sodžių, samanotos bakužės davė didvyrius, jos ligšiol juos maitino ir aprenge. “Mūsų karuomenė narsi ir pasišventusi, su ja mes nežūsime!” — tokį įsitikėjimą jaučia tie, kurie už pečių tosios karuomenės organizuoja Lietuvos valstybės pamatus.

* * *

Lietuvių tauta giliai atjaučia nelaimę savo kūdikių ir jų likimu labai susirūpinus — tuo labiau, kad jos ateitis ir likimas priklauso jaunai kartai.

Jei-gi toji karta kankinama alkio ir šalčio nyksta fiziškai ir moraliai, tai lietuvių tauta rimtai privalo mąstyti apie savo ateitį. Tėvynėje lietuviai daro visa, kad išgelbėjus jaunos kartos sveikatą ir morales jėgas, tečiau, su liūdėsiu turime pripažinti, kad visiems valstybės reikalams jie sunkiai ištenka pajėgų, kurių dabar labai labai daug reikia.

Lietuvos žmonės pilnas rūpesčių akis kreipia link Amerikos. Jie tiki pagalba savo brolių už vandenyno gyvenančių, nemačiusių tiek vargų, nejautusius tiek karo nelaimių ir kentėjimų.

Jie netiki, kad jų tautiečiai Amerikoje būtų nejauslūs ir kurti į Tėvynės kūdikių balsą ir prašymą kėsnio duonos. Jie netiki, kad vaizdas sopančių kentėjimų ir mirimų iš šalčio ir bado mažų kūdikių neįsiskverbtų širdysna jų tautiečių; kad galų-gale skaudūs žvilgsniai nelaimingų motinų liesame glėbyje marinančių mieluosius kūdikius nepajudintų širdžių — ypač tų laimingų motinų, kurios pažįsta šeimynos laimę ir kūdikių meilę.

Tegu kiekviena lietuvių motina, kuri savo vaikams perka visokius žibučius dovanoms, atmena vargšę motiną Lietuvoje, kuri bevilčiai žiūri į apšalusias kojeles savo kūdikėlių; kada čia apie iškilmingą Kalėdų eglaitę siaus gyvos ir linksmos didelių ir mažų kalbos ir juokai, tada ten gal neviena motina gęsis paskutinį vilties žiburėlį užspaudama mirštančias akis šiltinės pakirsto kūdikėlio!

Jei akyvaizdoje tokio vaizdo, mes, lietuviai, švęstume Kalėdas triukšmaudami, visai neatmindami padėties tautiečių tėvynėje, — jų vargai, kruvinos ašaros ir belaikė mirtis mažų kūdikių, sunkia dalimi kristų ant mūsų sąžinės.

Vaikai, tai mūsų ateitis. Vaikai, tai nuolat gimstanti, nuolat jauna ir nemirštanti Lietuva!

Gelbėkime jų sveikatą ir pajėgas!

* * *

Lietuvos jaunimas kalba su įsitikėjimu apie paramą iš amerikiečių. Jie turi reikalų, o jų aprūpinimui nėra išteklių. Reikia apšvietos įrankių, reikia kūno ir dvasios lavi-

nimams prietaisų, — nėra iš ko gamintis. Amžiais įsiveisusios reptilijos Lietuvos kūne ir po šiai dienai jame siaučia, stengdamosi jį graužti ir naikinti. Lietuva dabar statosi į valstybę, tos piktos reptilijos graužia jaunus pamatus pačiame viduje.

Tėvynės reikalus, jos vargus, nelaimes ir skriaudas jausliausia atjaučia jaunimas. *Lietuvos Šauliai* susiorganizavo tam, kad naikinti tuos negeistinus gaivalus, tas reptilijas, kurios graužia Lietuvos valstybės pamatus. Jiems reikia įnagių, reikia ginklų, kad pasekmingiau nuveikus vidujinį priešą.

* * *

Lietuviai! Mes nepaisykime, kaip šventes švęs amerikoniai ir kitos tautos. Jei pas juos viskas gerai, jiems tinka triukšmauti ir smagias valandas taisyti.

Mūsų-gi rūpesčiai tesulaiko nuo tuščių triukšmų. Lietuvos žemė kaišosi sūnų kapais, mirga kraujų raštakais. Kai viena dalis tautos kovoja, gina savo teises, kruvinomis aukomis sau ateitį skina, nejaugi kita jos dalis nejaustų to, ramia širdimi ir sąžine būtų neprisidedant pagalbon?!

*

Šių metų Kalėdų ir Naujų Metų Šventėse savo artimiems asmenims siųskime nuoširdžius linkėjimus. Apreiškime savo gerus jausmus nuoširdžiu žodžiu, gražiais linkėjimais.

O dovanas atiduokime už laisvę ir nepriklausomybę kovojančiai mūsų tėvynei Lietuvai!

Tautos Fondas tebūna tujų dovanų skrynia!

M. Z.

Kučių Vakaras.

KŪČIŲ vakaras... Artimi ir tolimieji eina pas viens kitą, kas metą, kaip nuo amžių Lietuvoje, nešini Dievo pyragu; eina pas viens kitą, kas metą, keliais, užpustytai sniegu, dideliame šalty ir ištiesiame savo rankas, kad pasidalinus Dievo dovana.

— Gausa! Dievas teteikia...

Sakiniai plaukte plaukia iš lūpų...

— Dievas teteikia, idant numylėta mūsų žemė liktų savita; tasai Žodis, kuris gyvena mummyse ir stiprina kartas, idant taptų Kūnu. Užsibaigus kruvinoms praeities ir dabarties kančioms, teuzliepsnoja ir tenušvinta mūsų broliams ir seserims ramybės žvaigždė, skaisčios ateities Betlėjaus žvaigždė!

Ypačių linkėjimų šiandieną neturime. Turime vien tik vieną, didelį, stiprų, amžiais tveriantį troškimą, kuris mus vienija ir čia ir ten ir visur, išblaškytus po platųjį pasaulį ir jungia į kelionę Tėvynės rytojun. Mūsų tėvų žemė, karo sunaikinta, priešų išdraskyta ir nuskriausta, suvilgyta daugybės aukų krauju, tūno lyg pražūčiai. Lietuva, buvusi prieš karą ir Lietuva, esant šiandieną, tai lyg dvi visai kitos, atskiros šalys, visai nepanašios į save, lyg atsiskyrusios nuo žemės paviršio. Gyventojai sunaikintų sodžių ir miestų, buvusių karo trakte arba išsimėtę ir užsigyvenę urvuose, klausydami primityvio savės išsilaikymo instinkto, kurs prieš tūkstantį metų liepdavo surasti užsislėpimą nuo pavojaus ir jieškoti gyvenimui maisto.

Net pažinti negalima senųjų kelių, kuriais dūzgė vežimai į "kermošius." Ilgasis, išsiraivęs mirties kelias vingiuoja užsisukinėjimais tai iš rytų į vakarus, tai iš pietų į žiemius. Kiek kartų jau pereidinėjo kariaunos, kiek kartų paliko už savės degėsius ir pelenus. Atidavėme karui viską — gyvatą dešimčių tūkstančių mūsų brolių, kurių kapai šaukiasi mūsų ir šauksis gentkarčių istorinės mūsų tragėdijos balsu. Atidavėme karui mūsų namų žydinių ramybę, mūsų apsaugą, mūsų man-

tą. Karas užgrobė viską, lyg savo turtą, lyg priklausantį jam grobį.

Karas nepalietė tik vieno: nepagrobė mūsų dvasios turtų, neišdrėskė iš mūsų vilties ir pasitikėjimo į Tėvynės ateitį.

Delto gi, kad ir kas-žin-kas stotųsi, ta viltim ir tuo pasitikėjimu būdami tvirtais — galingais, žvelgiame prieš save ir laukiame tos valandos, kurioje išnaujo pradėsime statyti, pasitikėdami gausinga ir tveriančia mūsų vienybe, kurioje randasi galybė.

* * *

*

Kūčių vakaras... Baltai užtiestas stalas. Po užtiesa — šienas. Seklyčios kertėse — javų pėdos. Lauke daigo snaiguolės. Ateina ir išeina kalėdotojai. Smuikos griežia numylėtas giesmes. Netrukus pasigirs balsai, tvirtai, galingi balsai:

"Gul šiandieną jau ant šieno

"Karalaitis šio svieto...

Taip. Dievas gimė... O apkasuose išsizioję stovi nustatytos tiesiog į dangų kanuolės, įtemptos besotės minties, kuri nepažįsta ašarų nei skausmų. Genijalio žmogaus tai darbas. Gi už valandėlės pasigirs įsakymas, užliepsnos raivosios ugnys ir visas pakraštis nušvys kruvinuoju pazaru ir namučiu-namai liepsnos ir gyvastys kris auka...

Dievas gimė... O apkasuose kunuolės atstatytos viena prieš kitą. Tūkstančiai jaunų vyrų guli, išiglemžę užšalusiame purvyne ir susijungę vienan gyven kūnan, tiesus, paklusni, nepažįstą baimės. Reikia — guli vilandomis, o virš galvų milijonai kulų švilpia; reikia — sukirus ir lyg debesys pasijudins į priešakį.

To visko tarpe išsijudinęs varpas skleidžia galingą gaudėsį. Sapnas ne sapnas? Vaidentuvė ne vaidentuvė? Rods, lyg angelas skrenda karo lauku ir apreiškia kariauninkams, kad toje valandoje Dievas gimė Betlėjaus kūtelėje. Ir visų kariauninkų širdyse, kad ir kanuolės gaudžia, suskambės vietinės jų bažnytėlės varpas ir brangiųjų namučiu-žydinio melodija:

“Gul šiandieną jau ant šieno
“Karalaitis šio svieta...

.....
“Piemenėliai pribūkite,
“Anam linksmai giedokite:
“Naujiena negirdėta.

* * *

Ne viena tuščia vieta rasis bakūžėje arba ir dideliuose miestuose. Ne viena graudi

je. Toji pati mirtis. Tas pats reginys. Epokinė ištarmė!

Padangės, žvaigždžių nušviestos! Stai ga pasirodo spindulinga šviesa, šviesa nemirtino Vytauto — Vyties kardo, kryžiaus, ką tolumoje spinduliuoja ir apreiškia šventąją Teisybę.

In hoc signo vinces!

Motinių širdys dreba, bet, vilties pilno-

Lietuvos Kareiviai. Pulko orkestra.

ašarėlė nuriedės ant Dievo pyrago valandoje, kuomet drebančios motinių rankos paims padalinimui.

Tą dieną visuomet sueidavo ir suvažiuodavo visi. Tai lietuvių būdas jau nuo seno: jeigu, kur norint būdavo namai-žydinys, tai sueidavo ir suvažiuodavo jauni ir seni, net iš-toli, kad būti po vienu stogu ir prie vieno stalo perleisti tą vakarą, vienatinį metų vakarą.

Skaitėsi tuomet šeimynos, džiaugėsi ir linksminosi savo laime, savo pasisekimu, net dalinosi vargais ir nelaimėmis. Visi buvo sau artimi, širdyse gi patenkinti ir skubus tal-kon.

Šiandieną gi tiek tuščių vietų prie stalo... Karas!... Balta, snieguota lyguma ir kalvomis ir pakalnėmis žengia mirties šešėlis, taip atkartotinai, kaip prieš amžius Lietuvo-

sios, žvelgia kelių, kuriais grįžs jų sūnūs iš tolimų ir šventųjų karų.

Ir, sugrįžs!

* * *

*

Bent kur esame, bent kur nulēmė mus likimas, bent kokių priedermių esame pildytojai — ateis valanda, kurioje tūlo lietuvių širdis nustos plakus, o atsilieps didis, milžiniškas Tautos Širdies balsas ir, kaip varpas užgaus ir, kaip varpas užskambės skersai ir išilgai Tėvynės ribų.

Ir išgirsime toje valandoje balsą, skrendantį pas mus nuo Vilniaus ir Gardino, nuo Seinų ir Prūsų, kaip dabar ten girdžia balsą iš Kauno.

Tik, klausykime! Priešai, kad ir kankina mus, kad ir randasi suįrutės mūsų tarpe, kad ir skiriamus rubežiai, bet gi balsas, slap-

tingas, amžinas tautos sielos balsas yra vienas ir tas pats. Jis ištvėrė ilgus amžius, ištvėrs ir dabar ir liks nepajudinamas savo galybėje, iki pasklūs visame pilnume giedrios, spindulingos dienos sulaukus.

Tuomet visos mūsų dejonės prasišalins ir užleis vietą santaikai ir atjautimui tos vidujinės galės-galybės, kuri tveria tobulumą ir teikia liuosybę nepriklausomai tvarkyties ir rėdyties.

* * *

Lietuva! Tas žodis dreba mūsų lūpose, o mūsų širdys skrenda į ateitį. Norėtumėme vienu šuoliu peršokti šių dienų rubežių ir surasti ją kitoje pusėje. Bet gi geležinė tikrenybės teisė dar sulaiko mus ir kalba kas diena, kad turime išgerti paskirtą taurę iki dugno, kad turime pergyventi dabartį, iki prašvis spindulingas rytojus.

Kaip kariauninkai, kuriems kelią užkerta slaptiną dyglių tvora, turime atsargiai eiti pirmyn, pergalingai įvairias kliūtis, kilpas, kurias užstatė likimas — priešas mūsų liuosybės keliams.

* * *

Kūčių vakaras... Einame pas viens kitą nešini Dievo pyragu. Iš toli ir arti skubina mės viens kitam velyti ištvėrmės, galės ir vidujinės tvirtybės, nes nuskriausti visaip; vidujiniai gi tik veldėjame nepalietą turtą, tą jėgą, kuria ne tik atstatysime Tėvynę, bet darbuodamiesi ir tobulindamiesi užimsime priklausomą mums vietą civilizuotų tautų tarpe.

Ant sargybos to turto stovime šiandieną, kuomet kanuolės baubia; sergiame tą turtą, kuomet prispaustųjų tautų likimas mainomas; stovime ir sergiame: visados stovėsime ir visados sergėsime!

Taip mums padėk, Dieve!

A. Matutis.

KALĖDŲ RYTAS.

AU švinta, švinta Kalėdų rytas!
Senai taip lauktas, senai prašytas.
Jis neša džiaugsmą, gaivina širdis,
"Gloria" Himnas augštybėj gir-
[dis]

Pro tylią naktį ir rūstų vėją,
Kur sniego puokštės gėlynus sėja,
Pramušęs tylą, ant sparnų vėjo,
Atskridęs balsas varpų skambėjo...

Rytus apjuosė juosta auksinė,
Tamsa jau tirpsta, teka aušrinė.
Varpai malonią muziką tveria,
Ir šaukia, šaukia iš miego kelia.

Jaunime! meilės įdėk žariją
Šalton krūtinėn, lai ji atgija,
Sieloj sukūręs vilties ugnelę,
Skubėk... Betlėjun atrasi kelią...

Dangus prašvito, ikšiol aptemęs,
Gimė Karalius dangaus ir žemės.
Skubėk Betlėjun, tenai Vaikelį
Sveikink atradęs... palengvins dalį.

Skubėk prie Jojo! vargų slopintas,
Jau švinta, švinta Kalėdų rytas!
Jis neša džiaugsmą, gaivina širdį,
Kuris tik varpų gaudimą girdi!...

Žilvitis.

PASTEBĖJIMAS.

Stiebonių Jonukas, kartą susitikęs Ambrasų Mariutę, kurią labai mylėjo, ir sako:
— Brangioji mano Mariute, taip aš tave myliu, kad naktįje ir dieną apie tave sapnuoju!...

— Gerai, bet ir negerai, kad tokis jaunas žmogus, o taip daug į miegą atsidavęs, kad net ir dienomis sapnuodamas vaikščioja — be didelio domėsio pastebėjo Mariutę.

J. V. Kovas.

Pr. M. Juras.

Ramybės Kunigaikštis.

UPUOLUS pirmiesiems mūsų tėvams, gailestingas Dievas prižadėjo atsiųsti Mesiją, — idant “apšviesti tuos, kurie sėdi tamsybėse bei mirties šešėlyje” ir sugražinti suardytą prietelystę tarp Dievo ir žmogaus. Tą savo prižadėjimą Dievas panorėjo išpildyti ne ankščiau, kaip po keturių tukstančių metų. Ilgainiui žmonės patyrė, kokią nelaimę užtraukė ant jų nuodėmė ir persitikrino, kad iš tos nelaimės tik pats Dievas tegali juos išgelbėti.

Išsilgę Atpirkėjo patriarkai ir pranašai, kurie palaikė tikinčiųjų širdyse kibirkštėlę vilties, meldė Visagalio atidaryti dangaus skliautus ir atsiųsti Išvaduotoją. “Nuleiskite rasą, dangus, iš aukštybės, ir debesiai teišlyja *Teisingąjį*: teatsidaro žemė ir pagimdo Išganytoją!... Dievas pasigailėjo žmonijos, atsiuntė iš aukštybių savo Sūnų, Kuris, prisiėmęs žmogaus kūną, atvėrė kalėjimo duris ir išliuosavo žmoniją iš didžiausios nelaimės. Dieviškasis Kūdikėlis atsinešė raktus dangaus karalystės ir jais atrakino vartus kiekvienam, kuris Jį myli ir Jam tarnauja.

Šventasis Raštas apibudina ir aplinkybes, kokiose Ramybės Kunigaikštis atėjo į šį pasaulį. Ciesorius Augustas tuo laiku buvo visos Rymo viešpatijos valdovu. Būdamas išdidus, kaip ir Dovydas, jis panorėjo sužinoti skaičių savo pavaldinių. Užtad jis išleido prisakymą, kad kiekvienas užsirašytų savo mieste. Juozapas ir Marija, būdami Dovydo giminės, iškeliavo iš Nazareto Betleje-man užsirašyti. Beeidami visą tolimą kelią, pailso; bet atėjus Betleje-man niekas jų jų neįsileido nakvynėn, “nes nebuvo jiems vietos užėjoje.” Ėjo tada neturtingų piemenėlių tvartelin ir čia išsipildė pranašystė: užgimė laukiamasis pasaulio Atpirkėjas!...

“Linksmą naujieną” Dievo aniolas pir-

miausia paskelbė piemenėliams dabojančiams savo kaimenę: “Štai apsakau jums didį džiaugsmą, kuris bus visiems žmonėms, jog užgimė jums šiandien Išganytojas, Kurs yra Kristus Viešpats, Dovydo mieste.” Piemenėliai skubinasi atlankyti ir atiduoti garbę savo Sutvertojui ir Išganytojui...

Kai-kuriems išrodys, jog Kristaus užgimimas yra jau taip akvyvas ir visiems žinomas, kad šis mano patėmijimas visai ne vietoj. Tečiau, ar mes daug įsigiliname į šį istoriškąjį nuotikį ir ar suprantame, kaip daug jame slepiasi apmąstymui minčių?! Pasaulis negalėtų sutalpinti knygų, jeigu į jas būtų surašytos visos mintys. Dievas galybių priima žmogaus prigimtį, apsidengia paniekinimu ir vargais... iš nusizėminimo ir begalinės meilės! Gimimo vieta ne gražus rūmai, bet paprastas tvartelis. Jojo lopšyspraktė; pagalvė—šieno pluoštelis; laikas—tyla tamsios nakties; vietoje patarnautojų—jautis ir asilas. Stebiamės... Bet tas neįvyko be tikslo. Ramybės Kunigaikštis išsirinko tamsų, vargingą tvartelį, kad davus neturto pavyzdį, kad pasmerkus pasaulio puikybę. Iškart pagerbia vargšus ir suteikia palaiminimą neturtėliams-piemenėliams. “Palaiminti neturtėliai dvasia, nes jų yra dangaus karalystė.” Pažemina išdidumą ir liepia mokyti imant pavyzdį iš dieviškojo nusizėminimo. “Imkite mano jungą ant savės ir mokinaitės nuo manes, jog esmi ramus ir nužemintose širdies ir rasite atilsį savo sieloms.”

Atėjo, kad vargstančiųjų žmonių širdis pripildyti meile ir ramybe. Žmogus be Dievo negali turėti nei tikros meilės nei tikros ramybės. Tai liudija stambeldiškasis pasaulis ir nūdieninis. Niekas neužginčys fakto, kad prieš Kristaus atėjimą didesnė dalis žmonijos buvo vergais dvasia ir kūnu ir kad turėjo kentėti labai daug neteis्यbių. Kristus sutraukė vergijos pančius; pasmerkė turtuolius, išnaudotojus bei skriaudėjus, kurie iš puikybės prisirišę prie žemiškų gėrybių

skriaudė artimą visokiais būdais. Podraug Kristus nušluostė ašaras nuskriaustiesiems. Žemiškoji galybė to padaryti neįstengė. Iki neatėjo "pasaulio Šviesa," nors genijų, mokslaviryių bei liaudies vadų buvo daug, bet jie nei kiek nepalengvino gyvenimo naštos, nes persilpnos, sulyginamai, buvo žmoгіškos pajėgos.

Dėja, pastarųjų laikų gyvenime apsi-reiškia Kristaus laikų dvasios. Juk ir šian-dien milijonai žmonių kenčia vargą, skurdą ir badą. Per puikybę pirmieji tėvai prarado rojų ir užsitraukė Dievo bausmę, per puiky-bę dabartinė žmonija užsitraukė tamsius debesius nelaimių, nes perdaug atsitolino nuo To, Kuris pasakė: "Aš esmi pasaulės šviesa: kas mane seka, nevaikščioja tamsy-bėse, bet turės gyvenimo šviesą." Pragyve-nimo sunkenybės slėgia šeimynas. Darbinin-kai streikuoja, kad padidinus sau algą ir tuomi pagerinus šeimynų būvį. Streikus dažnai laimėja, bet ką reiškia tas menkas "laimėjimas," jeigu kiekvienas streikas pa-lydimas pakėlimu kainų?!... Sociologai suka galvas, jieško priemonių pagerinimui gyve-nimo sąligų, bet kiek jie laimėja — palieka spręsti patiems šių žodžių skaitytojams.

Dabar manoma, jeigu valdžia nustatytų darbininkams algas ir daiktams kainas, — išrištų socialį klausimą. Bet čia ir-gi turime atminti tai, kad valdžia nėra tobula ir kaipo toki negali išrišti patenkinančiai šį reikalą. Kyla tad klausimas, kame slepiasi šaltinis priemonių, kuriomis prašalintume negeru-mus? Į tai aiškiai atsako darbininkų tėvas — vyskupas Em. Kettler'is: "Žmonijos at-stojimas nuo krikščionybės tiesų pagamino jos nupuolimą; sugrįžimas prie jos tiesų gali vėl visą žmoniją pakelti..." Reiškia rei-kalingas atgimimas, persiėmimas krikščio-niško tikėjimo dvasia, kurią atnešė nuženg-damas iš dangaus Ramybės Kunigaikštis apie pora tūkstančių metų atgal. Nūnai-gi, apvaikščiodami Užgimimo atminimą, turime patogiausį laiką. Užgimimo šventė — laikas didžiųjų, istoriškų permainų, laikas ramybės. "Garbė Dievui augštybėse ir ant žemės ra-mybė žmonėms geros valios" tebeskamba po platų pasaulį per metus ir amžius. Bet kad nebėra ramybės nei draugijoje, nei šei-

mynose, nei viešpatijose — kalta pati žmo-nija, nes joje nebėra geros valios. Daugelio asmenų širdyse vietoje Dievo ir artimo mei-lės iškerojusi neapykanta ir savymeilė. Iš čia-gi plaukia neteisybių, skriaudų ir ašarų upeliai. Niekas jų neišdžiovys, kaip tik Ra-mybės Kunigaikštis. Belieka ir mums, kaip anų laikų gyventojams, prie Jo šauktis ir Jo maldauti. Jis suteiks mums pagalbą, jeigu tik mes atgimsime dvasioje, pasirįžšime pil-dyti Jo prisakymus, gyvensime sulyg Jo tai-syklių — būsime "geros valios." Juk, pavyz-džiui, jeigu savininkas bus "geros valios," jis neišdrįs skriausti savo darbininką: Die-vo ir artimo meilė sulaikys jį. "Geros valios" darbininkas ir-gi pildys savo visas prieder-mes sąžiningai.

Būkime tat "geros valios" asmenimis! Persikelkime mintimis į Betlėjų, kur gimė Ramybės Kunigaikštis. Prisižiūrėkime apy-stovoms ir maldaukime, kad dangiškoji Švie-sa nušviestų mūsų širdžių tamsybių gelmes ir suteiktų ramybę.

KALĖDŲ ŠVENTĖS.

ALĖDOS, tai šventės žmonijos. Jas iškilmingai švėsdavo seniau, dar iškilmingiau švenčiama nū-nai; ypač krikščioniškose šalyse jų visi laukia, jas linksmai šven-čia.

Kalėdų švenčių istorija labai sena. Jos pergyveno daug įvairių pasaulio įvykių ir permainų; jos yra mačiusios puo-lant bei žūstant dinastijas; yra mačiusios, kaip augštesnėji-klesla slėgė žemesniąją; ma-čiusios puolant ir išnykstant tautas nuo žė-mės paviršiaus; žodžiu tariant, yra mačiu-sios žmonijos vargų ir nelaimių, džiaugsmų ir linksmybių.

Jau daug šimtų metų praėjo nuo to lai-ko, kuomet mūsų bočiai pradėjo švęsti šias brangias šventes. Nevienas šimtas metų pra-ėjo, kaip Lietuvoje visose bažnyčiose Kalėdų

laikė pragiesta linksmas Kalėdų giesmes; giesmių balsai akordais veržiasi iš lietuvių krūtinių, siunčia Visagaliui Dievui padėkos atbalsį.

Kalėdos, tai Kristaus gimimo šventės, tai šventė krikščionių, kur tiek daug metų jas švenčia. Jei Kalėdos prabiltų į mus, tai jos daug papasakotų ir apie mūsų tėvynę Lietuvą. Buvo laikai, kuomet Kalėdų šventės švėsdavo Lietuvos kunigaikščiai rūmuose; tada linksmi galėjo kiekvienas lietuvis, laisvos Lietuvos pilietis, švęsti šias brangias šventes. Lietuvos žmonės iškilmingai švėsdavo Kalėdų šventes ir tuomet, kada buvo prislėgti žiaurių priešų letenos. Jie, susirinkę bažnyčiose, nors negalėdavo giedoti savoje kalboje Kalėdų giesmes, tečiaus jausmais išreikšdavo tuos giesmių balsus, iš gilumos širdies siūsdavo Augščiausiam maldą, prašydavo palaimos...

Lietuviai, paskendę karo liepsnoje, išblaškyti po plačius Gudijos kraštus, šventė Kalėdų šventes. Panėdavo jas ir likusieji tėvynėje. Liūdnos, gaudžios buvo šventės, kuomet priešai blaškėsi po Lietuvą, kuomet žudė nekaltus Lietuvos žmones, badu marino vaikus, naikino turtus. Šiuosmet linksmiau švęs, negu kitados, apvaikščios iškilmingai Nepriklausomoje Lietuvoje! Nors dar iš visų šonų apgulta priešų, tečiaus prie valstybės rūmų, laikinėje sostinėje Kaune, prabils linksmi lietuvių balsai!

Kad tie mūsų brolių balsai iš nepriklausomos Lietuvos pasiektų mūsų širdis, sužadintų jausmus prie bendro darbo už Tėvynės nepriklausomybę! Kad nuo šių Kalėdų, kurias švėsime 1919 metuose, pas kiekvieną lietuvių užgimtų nepriklausomybės jausmas.

Jie, bekovodami, nuvargo, laukia mūsų pagalbos, laukia tėvynė Lietuva, nes jai priešai grūmoja mirtimi; laukia mūsų Lietuvos girios, priešų nuteriotos; laukia Nemunas, kurio vilnys nusidažę žūstančių už tėvynę krauju; laukia kalnai, kalneliai, priešų nutrempti; laukia ežerai patvinę kraujuose, laukia visa Lietuvos gamta; laukia miestai ir sodžiai — jie visi nori būti išvaduoti iš priešų geležinių rankų! nori būti laisvi, nepriklausomi... Kristus mirė už teisybę! Tad ir mes visi, kurie eisime ginti tėvynės, eisi-

me ne svetimų žemių užkariauti, ne turtų užgriebti, bet kovoti už teisybę; apginti šalį ir žmones nuo plėšikų, kurie be pasigailėjimo viską naikina.

Teisybės jieškantiems, savo šalį ginantiems, pasaulis pritaras, Dievas palaimą suteiks. Gana svetimiems vergauti, nelaisvės jungas vilkti, kariauti už svetimų garbę, plėsti priešų rubežius. Kad einame kariauti, kad gyvastį aukojame, tai aukokime už teisybę, už laisvę, nepriklausomybę Lietuvos! Tuomet sekamos Kalėdų šventės bus linksmos ir Lietuvos žemelėje. Ramybė ir laimė žydės!

Mažas Vincas.

IŠMAINIUS BŪTŲ GERIAU. (dialogas).

Adelė (susitikusi Klemensą). Ponas Klemensas taip gražiai vaikščioja!

Klemensas. Žinai, po šiai madai.

Adelė. Tai dar ir vaikščioti yra kokio mada? — Žengk ir tiek.

Klemensas. O! šioje gadynėje viskas madoj, kas tik yra nauja.

Adelė. Bet, ponas Klemensai, ne viską prie naujos mados skiria. Daug tokių pavyzdžių prisilaikome, kur vis tas-pat ir tas-pat nuo kelių metų.

Klemensas. Ką jūs norite pasakyti tuomi savo užmetimu?

Adelė. Argi taip nėra?

Klemensas. Nieko tokio nesijaučiu.

Adelė. Žiūrėk, ponas Klemensai. Tamsta jau daugiau kaip metai mane susitikęs sakai tik su manimi viena kalbą ir mane myli. Reiškia, tas-pat ir tas-pat, ir niekad neapsimaino.

Klemensas (nesuprasdamas). Brangioji Adelė, kaip turėtų atsimainyti?... Juk aš jus neapsakomai myliu!

Adelė. Girdžiu tą, kad myli mane, bet ar negalėtum permaintyti, kad vietoje tų žodžių jau pasakytum: "Jau apsiveskiva."

Klemensas. Tegul bus ir taip... Bet kada?...

Uždanga.

J. V. Kovas.

Kun. J. Laukaitis.

◀ Kalbos Dalykai. ▶

(Tąsa).

(Žiūrėk 14 ir 15 NN.).

I. Ar *ponas, ponia, pana* skolinti iš lenkų kalbos žodžiai?

Mūsų lingvistai kun. Jaunius ir p. Būga jau senai yra išrodę, kad minėtieji žodžiai siekia senų senovės ir nėra paimti iš lenkų kalbos. Lietuvių kalba, arba geriausiai sakant lietuvių prokalbė—aisčių kalba—ir slavų, germanų, lotynų, graikų keltų, persų ir indų (sanskritas) kalbos — tai tikros sesers, kilusios iš vienos kalbos. Todėl nenuostabu, kad jose randame daug bendros kilmės žodžių, pv. snieg-sniegas, oš-ašis, prosit-prašyti, znat-žinoti, gyvas-živoj ir t.t. arba vir-vyras, iugum-iungas-iungo-jungiu, humus-žemė, hiatus-žiotys ir t.t. arba mater-mutter-mat-motė-motina, frater-bruder-brat-brolis ir t.t.

Pono reikšmę paaikškina graikų kalbos žodis *pas-pasa-pan* (-visas). Yra tai žmogus viešas, visiems pastatytas vyresniuoju, vadu, vadovu.

Lietuvių *tamsta* arba *tamista* yra su trumpintas iš "*tavo mylista*." Nieku būdu *tamsta* negali atstoti *pono*. Prie *tamstos* veiksmazodis gali stovėti tik vienskaitoje, pv. ką *tamsta* darai, kur *tamsta* buvai, kaip *tamsta* pasakysi. Čia reikia saugotis dviejų dalykų:

1) rusicizmo: ką *tamsta* darėte, kur *tamsta* buvote, kaip *tamsta* pasakysit.

2) ir *polonizmo*: ką *tamsta* daro, kur *tamsta* buvo, kaip *tamsta* pasakys.

Rytiečiai ligšiol vartoja žodį *tamsta* su antruoju vienaskaitos asmeniu. Vakariečiai, įsiklausę rusų, vokiečių, prancuzų ir anglų kalbų, *tamstos* vietoje vartoja: *jūs*, pv. ką darėte, kur buvote, kaip pasakysit (-žinoma, kreipdamiesi į vieną asmenį).

Tamstos vietoje yra sakoma ir šiaip: ką sveikas darei, kur sveikas buvai, kaip svei-

kas pasakysi ir t.t. arba: ką ponas darei, kur ponas buvai, ką ponas pasakysi ir t.t.

Todel nesąmonė būtų kreiptis į ką žodžiais: *gerbiamasis tamsta* (-gerbiamasis—dvilypuotąja galūne čia viskas išreikšta — arba: *gerbiamasis ponas daktare, ponas ministeri, ponas prezidente* ir t.t.).

Negalima sakyti ir: *gerbiamieji tamstos* (-tavo mylistos).

Lietuvių kalba labai mėgsta maloninamuosius žodelius: *brolelis, seselė, kunigėlis, poniutė, panelė* ir t.t. Tariant: *panelė Ona, Marija, Jieva* būtų svetimybė. Reikia sakyti: *p-lė Onytė, Marytė, Jievtutė* ir t.t., bet: *pana Ona, Marija, Jieva*.

II. *Vienbalsiai* ar *vienu balsu*?

Turime žodžių: *viendienis, vienmetis, vienmarškinis, vienrankis, vienkojis, vienkakis* ir t.t. Yra tai daiktavardžiai, iš kurių nieku būdu prievieksmių nepadarysi. Gali būti ir *vienbalsis*—kuri turi vieną balsą, bet tikra nesąmonė sakyti: jis buvo *vienbalsiai* išrinktas. Žmonės štai kaip sako: visi *vienu balsu* aprinko Antaną vaitu, visi *vienu balsu* apšaukė jį karalium ir t.t. Mūsų šviesuomenė, ėjusi mokslus svetimomis kalbomis, pamiršta, kad kiekviena kalba turi savo logiką ir savo filosofiją.

III. Iškur yra atsiradęs žodis *virš*?

Yra tai aklas vertimas iš rusų kalbos: *sverch*. Nė viena tarmė to žodžio nežino. Žmonės štai kaip sako: aš jam per tris tūkstančius, daugiau kaip tris tūkstančius išmokėjau (anaiptol ne: virš trijų tūkstančių), per tris tūkstančius arba daugiau kaip trys tūkstančiai žmonių buvo susirinkę (anaiptol ne: virš trijų tūkstančių), viršuj arba aukščiau, apačioj arba žemiau minėtieji žmonės (-anaiptol ne: viršminėtieji žmonės) ir t.t.

IV. *Sandara* ar *sandora*?

Žodį *sandora* randame ir žmonių kalboj

ir senovės raštuose. Jis yra kilęs iš veiksmazodžio *susiderėti* (-plg. derėti-dora) ir reiškia *sutartį* (foedus, przymreze). Visai kita reikšme yra vartojamas būdvardis *sandarus*, pv. sandarios durys (-kurios gerai susidaro, užsidaro). Jeigu ir būtų žodis *sandara*, tai galėtų reikšti vien gerą susidarymą, užsidarymą.

V. Paieško ar ieško?

Mūsų laikraščių skelbimuose nuolat randame: *paieškau* Antano Paniulaičio, *paieškau* Vinco Pečiulio, *paieškau* Povilo Gudaičio ir t.t. Yra tai aiškiausias polonizmas (poszukuję).

Žmonės sako: šaukiu vyrus, baru vaikus, darau šaukštus, ieškau vietos, ieškau giminių, ieškau darbo. Visai ką kita reiškia: kada reikia, aš pašaukiu vyrus, pabarau vaikus, padarau šaukštus, paieškau galvą, ir t.t. arba: pašauk vyrus, pabark vaikus, paieškok giminių, darbo, vietos ir t.t.

Jei man reikia vaikai pabarti, vyrui pašaukti, šaukštai padaryti arba kas pastumti (-vieną kartą), tai aš vaikus pabarau, vyrus pašaukiu, šaukštus padarau, ką pastumiu ir t.t.

Bet jeigu reikia barti, šaukti, ieškoti, (-nepasakyta, kiek kartų), tai aš baru, šaukiu, ieškau.

VI. Ką reiškia žodis *paeina*?

Kūdikis dar nemoka eiti ir todėl nepaeina, žmogus nuvargęs nepaeina greitai, girtas viena lenta nepaeina. Tai žmonių kalba.

Mūsų gi raštuose žodis paeina štai kaip vartojamas: 1) iš paeinu iš Suvalkų gubernijos, ji paeina iš aukštos giminės. 2) Poteriai, sakramentas, altorius *paeina* iš lotynų kalbos. Yra tai aiškiausi polonizmai (-pocho dzi).

Reikia sakyti: 1) jis yra kilęs, jis yra kilimo iš Suvalkų gubernijos, ji yra kilusi, ji kilimo iš aukštos giminės. 2) poteriai, sakramentas, altorius *eina* iš lotynų kalbos, jie yra kilę iš lotynų kalbos, jie kilimo iš lotynų kalbos.

VII. *Atsibuvo* ar *įvyko*?

Laidotuvės atsibus rytoj. Vakar atsibuvo draugijos susirinkimas. Yra tai aiškiausias polonizmas (odbyło się). Žmonės sako: vakar buvo, įvyko draugijos susirinkimas, laidotuvės bus rytoj.

VIII. *Parsiduoda* ar *parduoda*?

Viename laikraštyje įdėtas štai koks skelbimas:

Ant pardavimo. Parsiduoda didelis mūrinis namas ant trijų gyvenimų.

Žmonės kartais parsiduoda (-save parduoda), bet kaip gali parsiduoti, vadinas save parduoti namai? Reikėtų šiaip paskelbti: Pardavimui. Parduoda didelius mūrinius namus trimis aukštais (-etažais) arba: trimis būstais (-apartamentais).

IX. Ką reiškia *tilpti*, *talpinti*?

Jeigu jevai viename kluone (klojime) *netelpa*, tai ūkininkas gali vieną kitą pėdą *įtalpinti* (-padaryti, kad tilptų, įtilptų), bet kad *sutalpintų* (-padarytų, kad sutilptų) visus jėvus, turi statydinti naują didesnę kluoną (klojimą).

Jeigu šienas *netelpa* daržinėje, tai yra priemonių jis *patalpinti* (-padaryti, kad patilptų: reikia tam tikromis prietaisomis šienas suglausti, suspausti, suveržti, kad mažiau vietos užimtų).

Todel nesąmonė rašyti: Tamstos straipsnio *netalpinsiu*, tamstos straipsnį *patalpinau*. *Netalpinsiu* — nieko nedarysiu, kad *tilptų*; straipsnis toks didelis, kad laikraštyje *netelpa*. *Patalpinau* — išspradzių buvo toks didelis, kad laikraštyje netilpo, bet aš jį sumažinau, kad *patilptų*; padariau, kad jis mažiau vietos užimtų, kad jam laikraščio užtektų.

Reikėtų sakyti: aš tokių straipsnių į laikraštį *nededu*, tamstos straipsnį *įdėjau*, tamstos rašto *nedėsime*.

KALBOS DALYKAI.

I. *Apšvieta* ar *švietimas*, *apsišvietimas*?

Apšvieta yra netaisyklingai nukaltas žodis, nusiziūrėjus į lenkų *oświata*. Žmonės sako: švietimo ministerija, švietimo reikalai, lietuvių apšvietimas gana aukštai pakilęs.

LIETUVOS VYČIŲ 6-TOS KUOPOS HARTFORD, CONN., TEATRALIO RATELIO NARIAI.

I. Vyčių Teatrinio ratelio veiklieji nariai. Pirmoje eilėje, iš kairės į dešinę, sėdi: 1. M. Pateckaitė, 2. J. Kamantauskaitė, 3. M. Labeckaitė, 4. T. Motiejunas (pat. pirm.), 5. R. Zekintė, 6. T. Buividžintė, 7. O. Straušinskaitė; antroje eilėje, žiūrint iš kairės, stovi: 1. V. Juras, 2. A. Pateckis, 3. V. Labeckis, 4. K. Tamošius, 5. A. Simmons, 6. Ivanuskas; trečioje eilėje, žiūrint iš kairės stovi: 1. R. Volangis, 2. K. Kručkas, 3. S. Rinkevicius. Šie asmenys ir kituose tautos darbuose yra pirmųjų darbininkų eilėse. (Pacčiau žiūrėk žinutės iš Hartford, Conn. šiam „Vyčio“ N.).

II. *Apgarsinimas* ar *skelbimas*, *paskelbimas*?

Apgarsinimas yra vartojamas nusižiūrėjus į lenkų *ogłoszenie*. Lietuviai naujienas skelbia laikraščiuose, už tų naujienų skelbimą ima pinigų; skelbimai visiems naudingi. Redaktorius, gavęs įdomų laišką, paskelbė (-vieną sykį) jį laikraščiuose. Laiško rašytojas tuo paskelbimu buvo nepatenkintas.

Žmonės naujus išradimus garsina (-daro, kad tie išradimai būtų garsūs, kad juos visi išgirstų). Sankrovos garsina savo prekes, socialistai garsinasi esą darbininkų gelbėtojai, Mickus, apsigarsinęs vyskupu (-vieną sykį), garsinasi juo esąs ir dabar. Leninas apsigarsino įvesią naują tvarką visame pasaulyje: jo mokslą komunistai visur garsina.

Trumpai sakant: *paskelbimas*, *apgarsinimas* gali būti tik vieną kartą, o *skelbimas*, *garsinimas* daug kartų (plg. valgymas-pavalgymas; bėrimas-pabėrimas, ėmimas-paėmimas).

III. *Viengentis* ar *tautietis*?

Gentis,-ies—vyruvi jo moteries giminaitis, o moteriai jos vyro giminaitis. Todėl *viengentis* yra nevykęs naujadaras. Jo vietoje reikia vartoti *tautietis* (plg. giminietis). *Tautininkas* reiškia žmogų, kuriam rūpi tauta, tautos reikalai (plg. darbininkas, ūkininkas, bitininkas).

IV. *Žaismė* ar *žaislas*?

Daugybėje tarmių ir dabar žmonės tebevartoja žodį *žaislas*, kam tad reikalingas naujadaras *žaismė*? (*Žaislas*—kirtis ant tvirtopradės-ai, kaip baimė).

V. Ką reiškia *abelnas*, *aplamas*?

1. *Abelnas* yra tai sulietuvintas lenkų *ogólny*. Nei žmonių kalboje, nei senovės raštuose jo nerandame. Mūsų žmonės štai kaip sako: *apskritai* kalbant, jis turi tik *apskritą* supratimą apie bites, laikraščiai tik *apskritais* ruožais aprašė vokiečių darbus Lietuvoje, *visuotinis* draugijos susirinkimas (-draugijos visuotės susirinkimas).

2. *Aplamas* — kas yra aplimęs, pv. lapai limsta, lapai limo, aplimo (-apdribo, su-

gniūzo). Gėlių lapai delto aplimo, kad aš juos aplamdžiau (plg. rimti-ramdyti, spirti-spardyti, trimti-tramdyti, skilti-skaldyti).

Aplamas žmogus, kurs yra aplimęs, aplamdytas, vadinasi apdribeš, apsileidęs.

VI. *Apsivesti*, *apsipačiuoti* ar *vesti*?

1. *Apsivesti* yra nevykęs naujadaras, padarytas po slavų kalbų įtaka.

Nė viena tarmė to žodžio nežino.

Lietuviai *veda*, mūsų bočiai *vedė*, kaimynas *ves*, mano brolis dar *nevedęs*, stovi -žiūri trys berneliai, visi trys *nevedę*.

2. Dar biauresnis slavizmas *apsipačiuoti* (-oženić się). Pas lietuvius tik kātės *apsipačiuoja*, kiaulės, *apsiparšuoja*, karvės *apsiveršuoja*.

VII. Ką reiškia *apart*?

Lietuvių kalba prielinksnio *apart* visai nežino. Jis yra patekęs į mūsų rašomąją kalbą iš žydu žargono. Lietuviai sako: Be manes buvo dar trys vyrai, be obuolių turime dar ir kitokių vaisių, be to aš turiu ir daugiau ką pasakyti, visa valdyba susirinko be vice-pirmininko.

VIII. *Įtekmė* ar *įtaka*?

Žmonės kai-kuriose tarmėse upės vagą vadina *tėkme*. Turėtų tad būti *įtekmė* (ne *įtekmė*), bet jos reikšmė palyginus su *tėkme* būtų neaiški. *Įtekmės* vietoje reikėtų vartoti *įtaka*; šalia *įtakos* yra būdvardis *įtakus,i,u*.

Kai-kurių rašytojų tam tikslui nevykusiai imta vartoti *įsvara* ir *įsvarus*.

GERBIAMOJI REDAKCIJA:

Kalbos dalykuose (žiur. N 14) šios yra atitaisytinios klaidos, išibrovusios per korektoriaus neapsižiūrėjimą:

6 pusl. I,3. Išspauzdinta: politinis ir politiniai reikalai. Turi būti: politikos ir politiniai reikalai.

6 pusl. II, 3. Išspauzdinta: dvasia gyvena dvasiškai, kaip žmogus žmoniškai. Turi būti: kaip žmogus žmogiškai.

7 pusl. I. 1. Išspauzdinta: Lietuva priklausė Rusijai. Turi būti: priklausė Rusijos.

Norint pažymėti dependencija (zawisimost, залеžność) po veiksmazodžio priklausyti būtinais reikia vartoti kilmininkas, pv. Australija priklauso Anglijos, vaikai priklauso tėvų, pavergta šalis nenori priklausyti pavergėjų ir t.t. Nieku būdu negali-

ma sakyti: Australija priklauso nuo Anglijos. Tai būtų slavizmas.

7 pusl. VII. 1. Išspauzdinta: Būdvardis vartojant tarptautinis galėjo kilti iš daiktavardžio tarptautinis. Turi būti: Būdvardis tarptautinis galėjo kilti iš daiktavardžio tarptautis, bet ir t.t.

7 pusl. III. 1. Išspauzdinta: upės sėkmė-vagda. Turi būti: upės tėkmė-vaga.

7 pusl. VII. 2. Išspauzdinta: tautų tarpusavis karas. Turi būti: tautų tarpusavio karas arba tautų tarpusavinis karas.

10 pusl. XXII. Išspauzdinta: Galėtų būti vien suokalbis. Turi būti: galėtų būti vien sankalbis.

10 pusl. XXVIII. Išspauzdinta: Rytiečių tarmėje yra du skirtingi veiksmazodžiu: turėti — habėre ir turėti-terere. Turi būti: turėti-habere (aš turiu pinigų) ir tūrėti-tanere (laikyti, aš turiu rankoje lazda).

Kun. J. Laukaitis.

BUKIME VYRAIS.

Vyras — daug ką reiškiantis žodis. Panaudojame jį daugeliui tikslų. Jeigu koks nors darbas lieka atliktas gerai, nors ten nebūtų vyro ir rankos pridėta, vis-vien sakome: padarė vyriškai; o jeigu atsitinka ir dideliame būriui vyrų padaryti klaidą arba atlikti negana tinkamai darbą, sakome: tai jau visai nevyriškai ir t.t.

Ištiesų, kaip jis yra branginamas ir kiekvieno norimas ingyti. Mažas vaikutis joja apsižergęs lazdelę ir sako: "At vylias." Ir jis jau gėrėjasi tuo augštu vardu "vyras." Piemuo, nuėjęs į miestelį, perka papirosų, nors žiaukščiოდamas rūko, kad tik ingijus vyro vardą. Pusbernėliai perka papierosus, degtinę didiesiems, kad priimtų juos į savo būrį ir vadintų vyrais, o ne piemenimis. Karės metu merginos buvo užėmę konduktorių vietas ir nešiojo uniformas. Ne kartą teko užgirsti: "Dabar jos daro vyriškai." Tai matome, kad tas paprastas, bet daug savyje talpinantis žodis, labai daug reiškia. Nesakau, kad merginos nori likti vyrais, anaipol ne, bet triūsia, vargsta, dirba, kad atlikus nemažesnę darbą už vyrų, tai yra stengiasi susilyginti, arba geriau sakant, gauti vyro vardą savo darbu.

Kaip minėjau pradžioje, ne tas vyras, kuris jo vardą nešioja, bet tas, kuris darbus vyriškai atlieka. Tad-gi dažnai merginos gali greičiau užsitarnauti vyro vardą, negu bilekoks vyras, t.y. pasiaukojimais, darbais, apsiėjimais irt.t. Šiais laikais matome, kad merginos daug dirba visuomenės, spaudos, tautos reikalais ir t.t., ir kai-kuriuose dalykuose, kaip spaudos platinime, aukų rinkime, narių prie įvairių draugijų, kuopų ir kuopelių prikalbinime, o gale ir aukavime svarbiems reikalams — jos nekartą aplenkia vyrus.

Yra tokių vaikinių, kurie dirba be nuolsio, nesigaili nei sveikatos, nei vargo, kad tik darbas būtų naudingas. Bet yra ir tokių, kurie nedirba, neaukėja ir nepaiso nieko. Prisimena Lacordaire žodžiai, pasakyti pamačius ant vienu Rymo kapinių vartų parašą: "Verk numirėlio, nes užsnūdo." Jis išsitarė: "Ir tarp mūsų nemažai yra tokių, kurie turi akis, bet nemato, turi ausis, bet negirdi, turi rankas, bet nedirba, turi sąžinę, bet nieku nesirūpina." Viršminėti žodžiai kaip tik tinka daliai mūsų jaunimo. Nes yra tokių, kurie turi akis, bet nemato kas dedasi šiame gyvenimo momente, kas neria kilpą ant jų kaklo; yra tokių, kurie turi ausis, bet negirdi, kad jų sena močiutė sudžiūvusias rankas tiesia, prašo apsiašarus: Sūnai ir dukters, duokite man duonos kąsnelį — aš mirštu iš bado! duokite kokį nors drabužį, nes šalu ir nykstu! O dar kiti yra, kurie turi rankas, bet nedirba, arba kad ir dirba, tai tik tai dienai, o apie ateitį ir savuosius visai nesirūpina. Tiejį sunkiai uždirbtus pinigus praleidžia visai niekam. Vieni perka įvairius tepalus ir pudrus — miltelius, antri perka alkoholį, tabaką, cigarus, cigaretus. Užmiršta, kad tie visi pirkiniai yra didžiausi nuodai. (Apie jų nuodingumą pakalbėsime kitą kartą).

Jaunime! Šiandieną yra svarstymo ir darbo valanda, kurioje turime dirbti iš visų pajėgų, kad nepasivėluotume. Už suvėluotą kiekvieną minutę turėsime atlyginti kelerio-pai. Kurie dirbame dirbtuvėje, žinome, kad dažnai už pavėluotą minutę atskaitliuoja pusvalandį, o čia yra šimtą-kartų svarbesnis dalykas. Jeigu šį gyvenimo momentą pras-

nausime, tai reikės atlyginti ne pusvalandžiais, valandomis, bet metais ir šimtmečiais — nešti sunkų jungą. Gal kitas paklaus: tai ką-gi turime daryti? Darbo yra daugybė kiekvienam, tik reikia dirbti-dirbti ką išgali. Gali rašyti — rašyk; gali kalbėti — kalbėk. Žinoma, ne kiekvienas tą darbą gali ir ne kiekvienam aplinkybės leidžia, bet daug yra darbų, kurie prieinami kiekvienam ir kiekvienas galime atlikti, kaip tai: kalbinti nepriklausantį jaunimą prie gerų organizacijų, aukoti Tėvynės reikalams, remti Liet. R. Kryžių ir jam dirbti renkant drabužius ir kitokius daiktus; platinti gerą katalikų spaudą ir t.t.

Pastaruoju tikslu paimkime dėmėn keturioliktame "Vyčio" N tilpusį raštą — "Svarbus Sumanymas." Galima drąsiai pasakyti, jis ne tik svarbus, bet naudingas ir išmintingas. Kas-gi šiandieną valdo pasaulį? Trumpas ir aiškus atsakymas: spauda. Jei-gu kuri srovė ar tauta nori pakilti augštesnin laipsnin, turi išplatinti savo spaudą.

Deja, kodėl mūsų katalikų spauda nelabai yra platinama? Vėl aiškus atsakymas: todėl, kad nevysi suprantame svarbą, o kiti net ir nesistengiame suprasti. Brangus jaunime, mums tiktų sekti pėdomis Makedonijos karaliaus Aleksandro, kuris visada nešiojo kišeniuje Homero "Iliadą" ir liuosu laiku ją studijuodavo taip, kad galų-gale išmoko atmintinai. Srovė, visuomenė, tauta ir valstybė nepakils, kol neišplatins savo spaudos.

Taigi proga mums ši metą išplatinti spaudą, nes žmonės pradeda busti iš miego — priespaudos. Jei-gu medelį pasodini tiesiai, tai jis ir užauga tiesus, bet jei-gu kreivai — bus kreivas. Tad-gi ir mes, jei-gu išplatinsime sveiką, gerą spaudą, tai ateitis bus šviesi, nes žmonės eis tikru keliu.

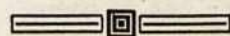
Pasišvėskime! Kiekvienas Vytis ir Vytė teuzrašo nors po vieną prenumeratą į Lietuvą, nes tenyksičiai lietuviai laukia iš Amerikos laikraščių. Reikia jaunimui pasidaruoti, arba, geriau sakant, patarnauti savo broliams lietuviams.

Jaunimas, šį darbą dirbdamas, atliks svarbų uždavinį: išplatins gerą spaudą, su-

teiks trokštantiems gryo dvasiško maisto.

Žodžiu sakant, užsipelnys tikro vyro vardą.

Švelnutis.

Skaitytojų Balsai.

Pamąstykime apie tai.

"Vyčio" num. 14 (71) buvo puikus paskatinimas Lietuvos Vyčių organizacijos narių prie darbo. Tas paskatinimas išreikšta rašinyje "Svarbus sumanymas" (Centro Raštininko).

Apie svarbumą tojo sumanymo jokios abejonės nėra ir būti negali. Ten nurodyta būdai, kaip mūsų vienintėlį organą išleisti regulieriai. Tas užmanymas turėtų būti gvildinamas ir kiekvienas Vytis lengvai gali prisidėti prie jo vykdinimo.

Sekdami ir tėmydami įvairius laikraščius, matome iš ko jie užsilaiko. Kurį paimsi, vis apgarsinimai ir apgarsinimai, na, ir politiniai ginčai. Mūsų organas, kaip Centro Raštininkas aiškiai apibudina, ne tuo žvilgsniu yra leidžiamas, "kad biznį daryti."

Tad-gi kiekvienas mūsų turi progos pasidaruoti, užrašinėjant žmonėms, mylinčiams skaitymą ir apšvietą, savo organą. Įsivaizduokime, kaip gražu, kad mūsų organizacija, kurios minčių ir darbų reiškėju yra organas, niekam nevergauja. Kiekvieno organizacijos nario yra šventa priedermė daryti, kad organui "Vyčiui" ir toliau nereiktų vergauti kam nors, ir kad jis visuomet galėtų eiti punktualiai ir regulieriai, kaip kad pastaruoju laiku jis eina. O kada veiksime turėdami idealą dirbti savo tautai, kad apšvietus savo žmones, tai tas darbas bus lengvas ir saldus. Kam šiandien nerūpi šviesės nis tėvynės-Lietuvos rytojus?!

Kaip gimnastika-mankštymasis duoda energijos, kaip geras valgis užlaiko gyvastį ir sveikatą, taip skaidri apšvieta šviečia protą, lavina širdį.

Ašai, kad ir turėdamas daug asmenių darbų, savo priedermę vis-gi pasižadu atlik-

ti, likusį laiką pašveddamas organizacijos labui. Jau turiu keturias prenumeratas: vieną Lietuvon, o tris Suvienytose Valstijose. Ir tuomi pradėjau rūpintis, kuomet tą "Svarbų sumanymą" perskaičiau.

Tad-gi, bendros minties draugai, rūpinkimės uoliai darbuoties, lygiai, kaip rūpestingas ūkininkas tvarko ūkį išaušus pavasariui. Dirbkime, jaunuoliai, kol energija ir jėgos yra tinkamos darbui; lipinkime, kaip ta uolioji kregždė savo lizdą, taip mes savo organą "Vytiš."

Pasekmės bus geros!

Alfas.

—o—

Jaunime, Sukruskime.

Skubiai bėga paskutinės šių metų dienos. Artinasi nauji metai, kilns naujų idėjų, naujų darbų, naujų užmanymų. Diena už dienos sutiksime tą šventę. Bet, brangus jaunime, ar malonu mums bus ją sutikti, nes sutikus reiks parodyti savo užmanymų ir veikimo apdirbtą dirvą. Daug svarbių ir suomoningų užmanymų pasistatėme įvykinti. Bet ar visus prižadus išpildėme? Žodžiu sakant, ne! Daug pradėjome, bet mažai atlikome. Mūsų dirva stovi neapdirbta. Ką-gi turime kaltinti, jeigu ne patys save. Su entuziazmu priimame užmanymus, o kaip prieina stoti prie darbo, tai ir atidėdinėjame diena po dienos. Ir nepasijuntame, kaip laikas, tartum žaibu, prabėgo.

Štai jau trumpas laikas paliko. Ar įstengsime atlikti tuos užbriežtus darbus, ar ką nors naujo, nors per šį trumpą laiką, kad be nusiminimų ir širdgėlos galėtume maloniai sutikti Naujus Metus.

Naudingą sumanymą iškėlė Centro Raštininkas, kuris tilpo "Vytyje" N 14, kad Vyčiai neužmirštų aplankyti savo brolius anoje pusėje vandenyno Kalėdų dovana, prenumeruodami jiems "Vytiš." Gražūs ir brangūs yra šis sumanymas, ir daug naudos iš to būtų. Viena, padvigubintume "Vyčio" skaitytojus; antra, pasidarbuotume apšvietos srityje.

Bet bus neprošali, jeigu prenumeruosime ir čionai ant vietos savo draugams ar draugėms. Vietoje pirkti kokius ten žibučius, ar negeriau kad prenumeruotume "Vytiš," kuris mažiau kainuotų, o daugiau naudos atneštų. Nes netiktai praplatintume mūsų organą, kas reiškia gerovę organizacijos, bet praplatintume ir apšvietą.

O kaip lengva tas atlikti! Tik reikia šiek-tiek pasišventimo. Neužtenka to dar pačiam atlikti, bet ir kitus savo draugus, Vyčius, prie to darbo paskatinti, o darbas bus atliktas. Praeitais metais, suėję savo draugus ar drauges, klausėme, kokią dovanėlę pirko Onai ar Jonui: ar pirštinaites, špilkuotę, ar ką? Šiomet-gi kiekvienas raginkime save ir kitus išpildyti tą prakilnų sumanymą, kad Ona ar Jonas pirmoje vietoje pasi-stengtų artimus asmenis, draugus ir t.p. apdovanoti "Vyčiu."

Tad, brangus jaunime, į darbą. Pamodykime, kad mes galime ir trumpu laiku sugėbame prakilnius užmanymus įvesti tikrenybėn, kurie yra brangūs mūsų tautai ir organizacijai.

Sukruskime į darbą, o ateitis parodys darbo vaisius.

Čirunas.

PIRMIAU NEGU.

Greičiau ir Nemunas nuseks
Ir jūrėse vanduo išdžius,
Neg' lietuvis vergijon teks, —
Širdyj Tėvynės Meilė žus.

Greičiau gražybės Jos išnyks
Ir saulės užsimerks šviesa;
Bei vėjas laukuose nutilis,
Neg' žus pasaulyje Tiesa.

Pirmiau mėnulio veidas tems,
Užges spindėjusi aušra,
Neg' priešas užkariaut įstengs,
Kuomet Tėvynė jau laisva!

Antanas.

12-2-19, St. Paul., Minn.

PRABĖGUSI LAIMĖ.

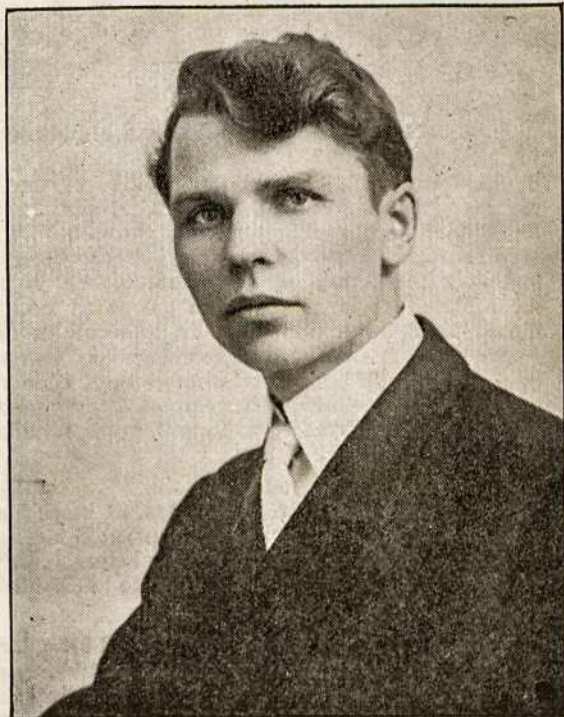
Pabalnokit bėra žirgą,
Vysiuos jauną laimę;
Kur ji dingo, kur prapuolė?
Jaunystėlės laimė?!

Kur tie metai laimingieji,
Kada jaunas augau,
Pas tėvelį, motinėlą
Lepinamas brendau.

Bėga žirgas, kiek tik jėgią,
Pavyti negali,
Laimė kas-žin kur pradingo!...
Kas įspėti gali?

Jaunystėlė jau pranyko,
Suvis neregėti...
Jau sustingo seni kaulai,
Laikas susenėti.

J. V. Kovas.

BONIFACAS JANUŠAUSKAS.

MARĖ JANUŠAUSKIENĖ.

BONIFACAS IR MARĖ JANUŠAUSKAI.

L. Vyčių 16-tos kuopos, Chicagoje, nariu.

Šie du asmeniu yra žinomi Chicagos ir visos Amerikos lietuviams.

Bonifacas Janušauskas keturioliktus metus darbuojasi lietuvių šv. Jurgio parapijoje, pildydamas vargonininko pareigas. Čia pašvenčia visą savo energiją. Jis veda ir lavina "Kanklių" chorą, kuris rengia daugybę įvairių koncertų ir vakarų. Jo vadaujamas choras yra uolus prisidėjime prie įvairių parapijos reikalų ir abelnai prie viešų bendrų lietuvių pasirodymų. Bonifacas Janušauskas yra ramus, rimtas kultūros darbininkas. Jis dirba tyliai, intemptai, vaisingai.

Marė Janušauskienė yra žinoma plačiai visuomenei kaip viena geriausių lietuvių solisčių. Jinai jau keliolika metų žavi Chicagos publiką grožės balsu. Nebuvo tos viešos iškilmės, kur poni M. Janušauskienė kviečiama neprisidėtų prie pagražinimo. Kai kursis lietuvių opera Nepriklausomoje Lietuvoje, M. Janušauskienei, jei jinai sutiks, teks įžymiausioji rolė.

B. ir M. Janušauskams linkėtina ilgiausių metų darbuotis dailėje Bažnyčios ir Tėvynės labui!

V. S.

Bibliografija.

ATEITIS: Vytautui Endziulaičiui atminti. Pustl. 32. Birželio 20 d., 1919 m. Kaunas.

Apie ateitininkus daug kartų buvo rašyta "Vyčio" numeruose. Jų siekiniai yra mums žinomi. Prieš karą jie išleidinėjo organą "Ateitis." Karo metu sustojo ėjęs. Nūn gi vėl pasirodė "Ateities" keletas num. Paėmę pirmąjį, peržvelgsime jo turinį. Kadangi visas numeris yra pašvestas a.a. Vytauto Endziulaičio atminimui ir, kadangi jis daug reiškė mūsų Ateičiai, tad gi ir stengsimės bent kiek plačiau išsidoroti į jo gyvenimą, siekinius, būdo ypatybes ir darbus, kurie trumpai išdėstyti birželio mėn. (1919 m.) pirmame po karo išleistame numeryje.

Atvertus viršelį, matai du a.a. V-to E-čio paveikslu: 1) kaip Maskvos studentas, 2) kaip atstovas Ateitininkų Konferencijoje, buvusioje Voroneže 1917 m. Ant pirmo puslapio: "Redakcijos Žodis" ir Liudo Giros: "Netikėtai a.a. Vytauto Endziulaičio mirčiai" (1-2 p.) gėdulingos eilės.

Miško Sakalo: "Varpai gaudžia" (2-5). "Varpai gaudžia, o nesutaikomas gyvenimas plaukia begalo greitai," pradeda ateitininkas M. S. ir apipasakoja savo kūdikystėje nuotikį: kuomet tėvas vedėsi į gražią bažnyčią, dar nesuprato, kam varpai gaudžia ir turėjo užklausti tėvo, kurs atsakė: "varpas tai skambėjo, kviesdamas žmones į bažnyčią. Varpas — tai geriausias žmogaus draugas: jis pasitinka džiaugsmingai kiekvieną, atėjęs pirmą kartą į bažnyčią jieškoti švento krikšto, paskui jis lieka ištikimas žmogaus draugas per visą gyvenimą, o jam mirus, liūdnas varpų gaudimas, lydi šaltą jo kūną į amžiną poilsio vietą — kapus." Ir, kuomet suaugo ir lankė gimnaziją, taip-gi girdėjo varpų gaudimą, bet jau kitoki, nes jo draugas, kumštelėjęs, linksmai prašė: "Ar girdi? — tai Kudirkos varpai kviečia į visuomenės gyvenimą, išmėginti jėgas. Jie šaukia: kelkis, broli, kol jaunas, sėk pasėlio grūdą." Tokiu tai būdu davė save pažinti a.a. Vytautas Endziulaitis, kurs turėjo tikrą draugiškumą ir žodžius, pilnus užuojautos, pritraukimo ir prisirišimo. Tuomi tai pritraukdavo moksleivius tapti ateitininkais. Vytautui vadaujant, visi vienybėje sugyveno ir jautėsi "vienos draugės vaikai, broliukai ir sesutės," darbuodamiesi mūsų visų ateičiai... Ne-trukus gi sudejavo liūdnas varpų gaudėsys ir sklibė pasauliui baisųjį karą. Draugai išsiskirstė ir liūdėjo, kad reikės žūti karų nasruose. Neapsakomas liūdėsys. Bet, štai, vienas pirmųjų, Vytautas, grįžta Tėvynėn ir gyvendino prakilnas idėjas, šaukė į krūvą savo brolius. Pilna vilties širdimi visi skubiais žingsniais traukė į Lietuvą. Naujas gyvenimas, naujas judėjimas, Tėvynės darbininkų tarpe. Vytautas, pamiršęs pats save, drąsiai žengė į vargdienų darbo žmonių minią, spietė ir mokino, kaip iš vergų tapti lygiais žmonėmis; dirbo jis del visuomenės, poilsio nebežinodamas, iki beširdė liga jį paguldė. Taip. Vytautas Endziulaitis mirė, bet prakilnios jo mintys, idėjos, liks šventos senovės lietuvių amžinosios ugnies kibirkštėlė ir virs galinga liepsna. Jo gi draugas-ateitininkas prižada, kad ant jo kapo, kaip senovės vaidelytė, sergėti tą šventą jo idėjų kibirkštį savo širdies žaizdre, iki liūdnas varpų gaudimas paskelbs jam paskutinį sudiev!

X.: "Vytauto Endziulaičio jaunybė ir gimnazijos laikai" (5-7). Vytautas gimė lapkr. 5 d., 1893m.

iš tėvo Motiejaus ir Gabrielės Filanavičaitės, Mariampolės mieste. Pradinį mokslą gavo iš savo tėvo mokytojo. Į Mariampolės gimnaziją įstojo 1904 m., o 1912 m. baigė gimnaziją. Iš pradžių mokslas jam nevyko. Tas gi daug priklausė nuo mokytojų. Pažymėtina: kuomet Vytautas buvo I kl., tai matematikos mokytojas pasakęs V-to tėvui, kad iš jo sūnaus nieko gero nebus. Vargšas mokytojas apsiriko, nes, kuomet kitas mokytojas mokytojavo, tai V-tas baigė gimnaziją su "5" visiems matematikos dalykams. Iš mažens Vytautas mėgo pasakų klausyti ir prisipyręs tėvą, prašydavo, kad pasakas vis kartotų. Ypač mėgdavo ir šv. istorijos pasakojimus apie Kristaus gyvenimą, kančią ir mirtį. Šešerių metų būdamas, sugebėjo jau skaityti lengvo turinio knygas. Paaugęs, jis domėjosi prigimties mokslu. Būdamas III kl. jis pamėgo pirotechniką; V kl. įdomavo chemija ir daug pinigų praleido savo laboratorijos pagerinimui; VI kl. atsidėjęs nagrinėjo gamtos mokslą. Būdą jis turėjo švelnų ir širdį labai gailėtingą, savo draugams, nesigailėdamas nieko, atiduodavo viską. Vieną metų, mokslo atostogose, gyveno Balbierišky ir dovanai kilnojo per Nėmunę žmones savo valtele. Jo laikais susidarė iš Mariampolės gimnazijos mokinių "Katalikų Moksleivių kuopa." Jos pirmutiniu nariu buvo Vytautas. Tikybos jausmai pas jį buvo žymūs jaunystėje, bet vėlesniame laike kankino jį tikybos abejojimai, delto tai daug skaitė, nagrinėjo įvairių teorijų ir jų kritikų ir "galų gale priėjo prie išvadų, kad tik katalikybė yra vienas tikras kelias ir tapo tvirtas josios šulas."

A.: "A.a. Vytautas Endziulaitis" (7-11). Vytautas labai mėgo knygas skaityti. Dideliame gimnazijos knygyne nesirado tokios knygos, kurios būtų neperskaitęs. Augštesnėse klasėse rimtai mokinosi chemijos; V kl. draugai prašydavo V-to išaiškinti įvairius chemijos klausimus. Jo triūso dėka, Mariampolės ateitininkų būrys stojo ant tvirtų pamatų ir pasekmingai dirbo del visuomenės. Vytautas 1912 m. baigęs gimnaziją, nutarė įstoti į Maskvos universiteto gamtos mokslų fakultą, kuriame išbuvo 3 metus fizikos chemijos skyriuje, nesustodamas studijuoti gamtos mokslų filosofijos klausimus, ypatingai gyvybės atsiradimo klausimą. Turtingas universiteto knygynas ir draugo Pr. Dovydaičio knygynas, buvo tai šaltiniai, iš kurių sėmė sau žinių. Paskui pradėjo svarstyti istorinį šv. Evangelijos autentiškumą ir jį įsitikrino. Daug mokino ir daug dirbo del visuomenės, ypač L. Katalikų studentų (ateitininkų) organizacijoje, kurią gaivino jo darbai. Jo rūpesniu Maskvoje buvo įsteigtas L. Krikščionių Demokratų partijos skyrius. Savo gyvenimo principu pasistatė Gaazė's principą: "Skubėk gerai daryti!" ir šventai vykino visą gyvenimą. 1918 m. grįžo į Lietuvą, kad ir sunku buvo jam išvažiuoti ir palikti Maskvoje daugybę tremtinių, su kuriais ir kurių labai jis atsidėjęs dirbo ir darbuos.

M. A.: "Atsiminimai" (11-15). Autorius mini apie Vytauto gailiaširdingumą ir gailėtingumą vargdienų ir senelių. Daugumos mintys, tai rauda, kad tokius vyrus, Lietuvos didvyrius, vėtos blaško, skina ir retina, del tosios tai priezasties skriaudžia nuvargusius. "Verkia mūsų broliai vargų spaudžiami, verkia visų skriaudžiami... Nėra

kam jų paguosti, nėra kam pagalbos rankų ištiesti *** Tik ašaros kiekvienos dienos pietus, tik dejavimai mūsų žvilgsnius telydi. Oi, vargai, vargeliai auga, klesti... skausmą gimdo... gyvenimą ardo..."

M. M.: "Vytauto Endziulaičio darbas Kaune" (16-21). Pavasariop 1918 m. slinko iš rusų žemės į Lietuvą lietuvių tremtinių bangos. Inteligentų tarpe Vytautas buvo pirmutinis, kurs, sugrįžęs, nusprendė darbuotis darbininkų skurdo sumažinime ir apsigyveno Kaune, kur daugiausia darbininkų gyveno. Kaunas, buvo tai vokiečių okupacijos valdžios centras. Tad gi, kaip žinoma, jie labai persekiavo kiekviena lietuvių inteligentų, o ypač ateitininkų, veikimą. Per tai daugelis nukentėjo. Vytautas, atvykęs į Kauną, tuojau įrengė Rotušės salėje pirmąją Lietuvoje viešą paskaitą apie rusų bolsėvizmą. Daugelis laikraščių reklamavo jį mokslo vyru. Bet, vokiečiai, susyk uždraudžia. Vis-gi dar pavyksta surengti paskaitas Aleksote, Šančiuose, Panemunėje. Greitu laiku jis pradeda, be šv. Kazimiero draugijos, kurios valdybos nariu lieka, uoliai darbuotis ir kitose organizacijose: Ateitininkų, Pavasarininkų, Darbininkų, šv. Juozapo, Krikščionių Demokratų, net Dainos ir Scenos Draugijų. Kuomet krata buvo padaryta Kaune Moksleivių Ateitininkų organizacijoje, atsirado narių tarpe kaž-koks tai vieno arba kito nepasitikėjimas. Kalinio ir net mirties baimė privertė kuorečiausia daryti susirinkimus ir, jeigu darė, tai slapta, kad vokiečių šnipai nepaimtų. O, žiūrėk, Vytautas uoliai pradeda darbuotis ateitininkams, įrengia jiems paskaitas ir sudaro ateitininkų organizacijoje visuomenės mokslų skyrių. Vytauto darbas ateitininkų organizacijos istorijoje ytin svarbus ir didis. Okupacijos metu šv. Juozapo Darbininkų draugijos didesnė turto dalis buvo konfiskuota ir gyvenimas turėjo susilpnėti. Vytautas stropiai griebėsi darbo ir pradėjo šaukti slaptus ir viešus susirinkimus. To vaisius buvo: įsikūrė naujos šv. Juozapo darb. dr. kuopos Šančiuose, Aleksote, Panemunėje. Jo uždaviniu buvo rūpintis, kad susirinkimai nebūtų be paskaitų; rūpinosi taip gi atgauti konfiskuotą organizacijos turtą ir įgyti naują. Darbas atnešė gražių vaisių. Vytautas buvo šitikinęs krikščionis demokratas ir tos partijos laimėjime matė katalikiškosios Lietuvos laimėjimą. Del to tai jis pats ima tvarkyti Krikščionių Demokratų partijos skyrių: užpildo visus trūkumus ir praplatina Kr. Dem-tų p-tijos sk. kuopas Šančiuose, Aleksote ir Mariampolėje. Jo triūso vaisius buvo tas, kad po 3 mėn. darbavimosi, pačiame Kaune skyriaus narių skaičius pakilo virš 600. Tečiaus didžiausias, tiesiog milžiniškas Vytauto darbavimosi vaisius, buvo tai visos Lietuvos Katalikų Veikimo Centro įkūrimas. Esančiose sunkiose sąlygose reikėjo drąsos pradėti tokį milžinišką darbą, nes tokiam darbui reikėjo šaukti slaptus Lietuvos katalikų veikėjų suvažiavimus, viešų gi vokiečiai nebūtų leidę. Darbas sunkus ir pavojingas. Galop, po didelių vargų, sušaukė Kaune spal. mėn 1918 m. didelį įvairių Lietuvos vietų "Katalikų veikėjų Kongresą," kurs galų gale įsteigė katalikų veikimo Centrą, į kurio valdybą pateko ir pats sumanytojas. Dar suskubo sukviesti vieną visos Lietuvos ir porą Kauno apskrities Centro susivažiavimų ir sunki liga privertė gulti į lovą, kad daugiau nebesikeltų... Be to Vytautas buvo ir-gi žymus literatas. Būdamas šv. Kazimiero draugijos bendradarbis, jis taip-gi gausiai rašinėjo į "Vienybę" ir į kitus periodinius katalikų leidinius. Prieš pat mirtį rašyti užbaigė: "Bolsėvikų žadamas rojus. Parašė Neburžus. Kaune 1918." Kristaus idealai, Tėvynės meilė

ir blaivus "einamojo momento" nustatymas, buvo tai jo obalsiai, kurie skatino jį prie nenuilstančio darbavimosi. Tad-gi, visai neįstabu, "kad tokį jauną žmogų, kaip Vytautas, laidojant, rinkosi gausin-ga minia, o įvairios organizacijos savo skausmą ir supratimą, ko nustojo, gausingais vainikais ir prakalbomis prie kapo reiškė..."

Gabr. Taučio: "Vytauto Endziulaičio reikšmė katalikiškajai Lietuvai" (21-28). Vytautas "savo neiškovojama energija, gyva begalo iniciatyva, giliu protu ir augštu mokslu, objektinga pažiūra į laiko reikalus, aiškiu ir protingu momento supratimu, karžygio pasišventimu kilnioms idėjoms siekti, augšta ir kilnia katalikiška dvasia, nuostabiu nenuilstamu darbštumu, Apveizdos buvo skirtas naujai katalikiškoje Lietuvoje epokai kurti." "Kad būtum katalikas, sakydavo V-tas, būtina reikia įsitikinti Dievo buvimu ir Kristaus dievybe." Jo idealas buvo "padaryti ateitininkų organizaciją galingą visuomenės pajėgą, išmokyti ją tiksliai reaguoti į nevykusius gyvenimo reiškinius, mokėti sėkmingai viešumoje žodžiu ir plunksna kovoti su savo idėjiniu priešiniu." Nūn gi "jo išauklėtų jaunų ateitininkų tarpe turime tokių įgūdusių visuomenės darbininkų, jog nekartą ir senas darbininkas turi jiems iš kelio pasitraukti." Jis buvo žymus ekonomistas ir politikos. Tečiaus daugiausia jis rūpinosi darbo žmonių tarpe. Jis buvo idealingas Krikščionių Demokratų P. narys. "Savo darbais Krikščionių Demokratų partijai jis daug padėjo politikos ir visuomenės pagrindams nustatyti, savo pavyzdžiu ir žodžiu jis padėjo nutiesti tuos kelius, kurie patikrino partijai žmonių pasitikėjimą ir padaryti ją gausingiausia ir įtakingiausia Lietuvos darbo žmonių partija." Jis daugiausia domėjosi žemės ir darbininkų reikalais. Vytautas dirbdamas ateitininkams, kaipo krikščionis demokratas ir darbininkų vadas, viską tvarkė krikščionybės pagrindais. Jis tai organizavo visus katalikų visuomenės darbininkus; centralizavo, vienodino visą darbą ir stumėję į vieną pagrindinį tikslą. Jam vadaujant, katalikiška kultūrinė visuomenės akcija, sparčiu žingsniu žengė į tinkamas vėžes. Vytautas ištikrųjų buvo tai epokos žmogus. "Kas Anglijai yra Maningas, kas vokiečiams Ketteleris, kas austrams Luegeris, kas šveicarams Decurtains'as, tas Lietuvai yra Vytautas Endziulaitis." Vytautas mirė, bet jo dvasia yra gyva. "Ji žėri jo auklėtinių draugų širdyse ir suliepsnos ir Vytauto darbus atgaivins ir toliau varys." Vytauto darbai ir jų reikšmė trumpai tepaliesta. Visas gi jo darbų aprašymas, tai ateities istorininko darbas.

Leono Bistro: "Paskutiniosios a.a. Vytauto Endziulaičio dienos ir mirtis" (29-31). Kuomet vokiečiai pradėjo kraustyti iš Lietuvos, tuo metu politinės partijos, esančios Kaune, tarėsi (lapkr. mėn. pradžioje) savivaldybos organų sudaryme. Krikščionių Demokratų pasitarimuose taip gi dalyvavo ir Vytautas, kurio rūpesniais tapo išrinktas 70-tų Kauno miesto laikymasis komitetas. "Politikos ir oro žvilgsniu, aplinkybės buvo būriausias. Galima pasakyti, nebijant apsirikti, kad Kauno lapkričio darganos nužudė mums brangų didelį visuomenės darbininką." Menkai apsilvėjęs, nedavalgęs, susirūpinęs darbais, gyvendamas šaltuose šv. Kazimiero dr. mūro namuose ir palinkęs sirgti ausimi, per Kauno darganos peršalo ir susirgo ausies uždegimu. Maž-daug lapkr. 5-7 d. pergrįžęs iš derybų, skundėsi esąs nuvargęs ir nusilpęs. Vakare Vytautas jau gulėjo lovoje, karščio apimtas ir skausmas ausy žymiai padidėjo. Tai tęsėsi arti keturių dienų. Ausies liga persiskverbė į smegenis. Skausmai didėjo,

o V-tas silpnėjo. Išgyvenęs gi sunkiausią ligos laikotarpį, matomai, pradėjo gerėti. Bent kiek atsigavęs, rūpestingai rengėsi atlikti išpažintį ir priimti Švenčiausiąjį. Aprūpintas šv. Sakramentais, jis pradėjo geryn eiti ir buvo bepradėjęs tvarkyti būsimąjį savo gyvenimą. Bet Dievas kitaip skyrė. Lapkričio 28 ir 29 dd. vėl ėmė silpnėti; karštis pakilo ir skausmas sustiprėjo. Tarnaitė, pamačiusi jo silpnumą, išbėgo šaukti kun. Vaitkaus. Vytautas jau be žado gulėjo; pulsas, kad ir gyvas, bet širdis taip silpnai tvaskėjo, jog netrukus visai jau jos plakimų neskė numanyti. Taip tai nustojo dirbusi karšta to didžios dvasios žmogaus širdis. Smarkus darbas, paties velionio neatsargumo padedamas, trumpu laiku išėmė tą rods neišsemiamą darbingumo ir gyvybės šiltinį...

* * *

Taip. Gimė Lietuvai didis epokos vyras, kurs tvėrė prakilnius idealus, plėtė Kristaus meilę, numylėjo Tėvyne, paaukavęs save, gyveno ir dirbo artimo išganymui ir gerovei, bet —

“Pamilo liūdną mūsų šalį
 “mirties juodasis angelas, pamilo...
 “apruko mūs veidai išbalę
 “nuo šermenų graudingojo smilkylo...
 “Mes pro raudas, kur širdį peiliais varsto,
 “senai, senai nebjaučiau džiaugsmo mielo...
 “graudingas Libera prie karsto
 “užmušė linksmas dainas mūs sieloj...
 [(puosl. 1).
 “Ašaros srute pasruvo, širdis krauju patekėjo...
 “Mirė Vytautas... gaudžia bažnyčios varpai...
 “Mirė... mirė... kartoja grynos plikos medžių ša-
 [kelės, šlama žalios eglės pušelės...
 “Mirė... mirė... dejuoja vargšo lušnelėj...
 “Mirė mūsų apaštalas, mūsų užtarytojas...
 “Mirė Lietuvos didvyris, Kristaus Bažnyčios
 [globėjas...
 “Gaudžia varpai, sruva ašaros, dejuoja šio
 [pasaulio visų apleistieji...
 “Dievuli, kodėl mus taip baudi? Už ką tiek
 [lemta kentėti...” (puosl. 12).

A. Tamoliunas.

— 0 —

J. Buivydis.

Kovos Krikštas.

(tąsa).

Jau švito. Rytuose dangus buvo raudonas, kaip kraujas, ir, tartum, pranašavo kraują. Arklys pradėjo bėgti ristele kalnan. Didis buvo kalnas, jo pakalnė toli tęsėsi ir nuo jo matėsi ir tie nelemtieji Tamulioniai. Žybčiojo iš ten ugnys, nelemtus daiktus žadėdamos. Kartkartėmis tos ugnys išrodė judinančiomis. Vaziavo jau kokį pusvalandį,

kol užvaziavo ant kalno viršūnės. Pavažiavę už kalno Paragius netikėtai sustabdė arklį ir iššokęs pririšė jį prie stulpo. Savo draugams liepė paimti kulkosvydį ir šovinių dėžes. O Juozui trumpai tarė:

— Eisim.

Juozas užklausė:

— Kur?

— Išmėginti, ar gerai šaudo kulkosvydis ir šautuvai, — atsakė Paragius tylomis.

— Kam bereikalo gaišinti šovinių, — tarė mėgstantis taupyti Juozas, — ir taip išleisim jų daug bolševikų kaktoms pramušti.

— Bus tinkami ir dabar, — tarė Paragius ir parodė ranka į kaimą, skubiai pradėjęs rankomis kasti sniegą.

— Na, o kas? — paklausė vis nesuprasdamas Juozas.

— Aš pasakiau: vienoje grįčioje, kai tik užeis naktį bolševikai, užžibinti vienam lange šviesą, — viską vienu matu išpasakojė Paragius. — Supranti ir kask!

Juozas įsiziūrėjo į kaimą ir ištiesų vienur pastebėjo ugnelę.

— Ė-ė, — tarė jis. — Ta ugnelė kai tik iš mūsų namų.

— Supranti? Na tai kask, — užragino Paragius.

Juozas susigriebė už šautuvo, pavartė jį, ir vėl pasikabino. Paskum greitai pradėjo kasti, kad jam net prakaitas išmušė. Pirštai nuo sniego pradėjo šalti, o paskum įkaito. Povilas ir kiti du tylėdami kasė.

Oras buvo gana šaltas. Joks vėjelis nepūtė ir joks garsas nesudarkė tos šventos tylos. Tik retkarčiais, tai ten, tai čia užgiedodavo gaidys ir vėl nutraukdavo, bijodamas, matyt, kad neperšaltų gerklės ir negautų slogos.

Mūsų kasikai perstojo kąsę. Į vieną duobę įvilko kulkosvydį, o kitose kišti atsigulė. Visi apžiūrėjo savo ginklus, o Paragius pakabino kulkosvydį. Paskum visi nutilo, prisilenkė prie sniego ir, tartum, numirė. Tyla vis aplinkui. Berodos čia yra paprasti laikai ir nieko čia nėra ypatingo. Tik viena slaptingoji ugnelė badė akis.

* * *

Toli, toli iš kaimo pasigirdo vos girdžiamas arklį žvengimas ir lygiai toli girdėjosi

ant sušalusio kelio arklių trepsėjimas.

Visi pakėlė galvas. Paragius skubiai paklabino prie kulkosvydžio ir pasikrapštė po dėžes. Kiti paklabino šautuvais.

Rytuose aušra pasiliejo po visą dangų. Pagal patį orizontą pasirodė juostelė kiek šviesesnė. Jau kaimuose ten ir šen pasirodė ugnelių. Po pakalne ant sniego vaidenosi tamsūs šešėliai. Ant kelio rodėsi kažkas judantis, tamsus.

rusų dveilintas keiksmas ir bėgiojimai, pasakui gi šen ten sužibo ugnys.

— Z'sss-z'sss-z'sss! — prašvirkštė ore pirmos ugnies bitelės. Viena visai arti prašvirkštė ir trenkus jai į sniegą ištiško visas debesys smulkučių snieguolių.

Juozas pirmą sykį buvo tokioje padėtyje. Jis tai vis tik buvo įsivaizdinęs kitaip, daug baisiau. Ištiesų gi tai buvo visai nebaisu, visai kitaip, negu pirmiau jis tai ma-

Lietuvos Kareiviai. Mokymas atidavimo garbes be šautuvo.

— Čia yra, — manė Juozas, — mūsų brangieji sveteliai.

Trepsėjimas padidėjo ir jis aiškiai buvo girdėti toj pusėj, kur matėsi tamsūs šešėliai. Juozas įtempė ausį ir išgirdo vos girdimą rusišką keiksmą. Nebuvo abejonės, kad "jie" čia pat. Kiek trukus jau buvo girdėti labai aiškiai rusų kalba. Arklių trepsėjimas girdėjosi dar aiškiau.

— Na, vyručiai, laikykimės! — tarė išneptyčių Paragius ir vėl paklabino kulkosvydį.

— Paukšt-tra-ta-ta-ta! — pasigirdo šaltame ore. — Ta-ta-ta-ta! — pasigirdo atbalsis.

Juozas kruptelėjo. Skubiai nutiesė šautuvą rusų kalbos link ir šovė. Šovė ir jo draugai:

— Paukšt-paukšt-paukšt-paukšt!

Nakties tyla prisipildė garsais ir jų atbalsiais. Pakalnėje labai aiškiai pasigirdo

nė. Baimės visai nebuvo, ir Juozas daug daugiau drebindavo kelnes, kada gimnazijoje "cum historicum" atsirasdavo dveigė, negu dabar, kada nuo tokio vieno švirkštimo prigulėjo visas jo gyvenimas.

Kulipkos betvarkiai lėkė — vienos virš galvų, kitos sučiauzdavo per sniegą, sukeldamos snieguolių, kitos pro ausį pralėkdavo, niūniuodamos kaž-kokią ilgesio, rodos širdies skausmo melodiją.

— Ė-ė... kaip tik "Requiem aeternam" gieda, — tarė sau ramiai Juozas.

Štai viena atsimušė į kulkosvydžio skydą. Paragius skubiai atitraukė jį kiek atgal, pastatęs jį šiek tiek žemiau.

Juozui gi nubodo gulėti, nes jam begulint apšilo sniegas ir sušlapino milinę. Jis pasikėlė ir atsisėdęs ant vieno duobės krašto tiesdavo ten šautuvą, kame tik žibtelėdavo ugnelė. Tada jis paspausdavo savo šautuvo

šuniuką ir kiekvieną sykį šautuvas jam atsimušdavo į petį. Matyt jau buvo to šaudymo šiokių tokių išdavų, nes po kai-kurio laiko pasigirdo tokių "stiprių" keiksmų, kad raudona padangė rytuose dar labiau raudonavo, išgirdusi Lietuvos padangėse tokius žodžius visokiuose pavydaluose. Vienas, turėjęs, matyt, krūtinę, kaip kalvio dumplės, kriokė, kaip pasiutęs:

— Továrišči, pomogite...

Paragius jautėsi kuo smagiausiai. Jis, paleidęs kelioliką ar keliasdešimt šūvių, sustodavo, tartum duodamas savo kulkosvydžiui atsikvėpti. Palaukęs kiek, ypač užgirdęs kokį labiau įtariamą balsą, pasukdavo ton pusėn savo "lakštingalą," ir malonus "ta-ta-ta-ta" skambėjo po apylinkę, džiugino jo širdį. Ugnelės pakalnėje vis dar blykčiojo, bet jau traukdamos atgal. Paragius sukomandavo.

— Na, vyrai, jiems lauktuvių nusiuntėm. Dabar važiuosim toliau.

— Tai ir jau?! — nustebėjo Juozas, — dar permaža pavaišino!

— Važiuosim kiton vieton už miško. Per tiek kelionės raudonieji gal vėl išalks, — tarė Paragius, traukdamas kulkosvydį atgal pakalnėn.

Paragiaus draugai prišoko ir padėjo nunešti kulkosvydį apačion ir įkelti jį į roges. Likusieji, dar paleidę dešimtį šovinių, sugrįžo prie arklio. Nepratęs arklys nerimavo nuo kulipkų virš kalnelio švirkštėsio ir blaškėsi į visas puses. Vos Juozas atleido jį, jis šoko taip, kad Juozas, netekęs lygsvaros, pargriuvo rogėsna, arklys gi, kojomis vos žemės siekdamas, lėkė zovada taip, lyg jį vijo šimtas vilkų. Važiuojant Paragius paklausė Juozo:

— Na ko? Ar nesigaili, kad stojai kovon? Ar gal geriau būtum padaręs namie ant krosnies likęs?

— Ko ir bekalbėti, savaime aišku, — atsakė Juozas.

— Taigi, — pridėjo Povilas. — Mes dar tikri Lietuvos kovotojai.

Arklys greit prilėkė prie miškelio ir jau risčia bėgo. Aušra buvo jau didelė ir aiškiai matėsi daiktai. Važiuojant vienas Paragiaus draugų Putrius ilgai rausėsi savo daiktuose.

Galop išrausė nedidelį katiliuką, kurį pasidėjo šalimais.

Pavažiavę kiek mišką sustojo. Paragius dar pavaręs arklį iki miško krašto ir ten įvažiavęs gana gilion duobėn, pririšo jį prie kelmo, pats pradėjo vilkti kulkosvydį lauk. Tuo tarpu Putrius užsimovė katilą ant galvos. Povilas pirmas tai pastebėjo ir paprunkštė juokais. Putrius, nepatenkintas tarė:

— Na, tu kvaily, ko juokies?

— Karo žmogau, ką tu užsidėjai? Žiūrėkit vyrai, ką jis užsimovė? — tarė Povilas.

— Cha-cha-cha-cha!... — visi nuleido juokais, neatsižvelgiant į padėties rimtį.

— Kvailiai, jūs neišmanot patys, ko juokiatės. Ar jūs nematėte vokiečių su katilais. Juk jie tam ir yra, kad kulipka nepramuštų jų ir neįlįstų kakton, — murmėdamas tvirtino Putrius.

— Einu laižyboms, kad tave greičiau nušaus, negu mane, — sušuko Juozas.

Eik gultų. Plepėk niekus ten, — netikėdamas tarė Putrius.

— Gerai, gerai, o jei tavo katilas juodas, o viskas aplink balta, visur sniegas. Tai aš ir už mylios pamatysiu tavo katilą. Tada ir kvailys pataikins į tave, — tarė Juozas.

Putrius greit nusivožė katiliuką, pavartė rankose, apžiūrėjo jį iš visų pusių, pagalvojo ir greit jį pamurdė į sniegą, katilas aplipo sniegu. Ir vėl uždėjęs katilą ant galvos, linksmai tarė:

— O dabar mano katilas kur kas geresnis už jūsų kepures.

— Abejoju, ar jis atsispirs kulipkai. Bet, vyručiai, ko čia stovim. Į darbą — užragino Paragius.

(*Bus daugiau.*)

MOKYKLOJE.

Profesorius mokyklon atėjo be upo ir vieton aiškinti sekantį iš eilės dalyką, pradėjo mokiniams duoti inkirius klausimus.

— Atsiprašome, pono profesoriaus, šiandien eina aiškinimas apie žmogaus smegenis!

— Duokite ramybės! Visai ką kita turiu galvoje — atsakė pedagogas.

Į Amerikos Lietuvių Visuomenę.

Išmušė valanda, kurioje Amerikoje gyvenanti lietuviai iš ramių žiūrėtojų linkui Lietuvos reikalų, turi virsti Lietuvos rėmėjais, karžygiais.

Išmušė valanda, kurioje Amerikos lietuviai gali ir turi padaryti Lietuvą laisva ir neprigulminga, nes tas yra jų rankose.

Išmušė valanda, kurioje Amerikos lietuviai stoja istoriškai kvotiman savo pilietiško pribrendimo.

Atėjo valanda, kurioje Lietuvos žmonės liejanti kraują ant Lietuvos neprigulmybės aukuro, reikalauja darbo ir pasišventimo ir Amerikos lietuvių.

Atėjo laikas, kad Lietuvos valdžia, negaudama iš niekur kitokios paramos, kreipiasi į Amerikos lietuvius reikalaudama paskolos.

*Šiuomi Paskelbiame, Kad Amerikoje Prasi-
deda Lietuvos Laisvės Paskola.*

Paskola yra užgirta Lietuvos laikinosios valdžios (Lietuvos Valstybės Tarybos, ministrų kabineto ir Lietuvos Prezidento).

Paskola gvarantuota visu Lietuvos Valstybės turtu.

Paskola yra užtraukiama ant 15 metų, sumoje 5 milijonų dolerių.

Paskola neš 5-tą nušimtį, kuris bus išmokamas Amerikoje kartą į metus.

Lietuviai ir veikėjai kolonijose privalo tuojaus veikti sekančiai:—

1) Kaip tik šis paskelbimas pasieks kolonijas, tuojaus jose turi būti sušaukti visų lietuvių bendri masiniai susirinkimai. (Geriausiai, kad iniciatyvą šaukimo susirinkimų paimtų bendrai Tautos ir Neprigulmybės Fondų skyriai).

2) Tuose susirinkimuose turi būti suorganizuoti vietiniai Lietuvos paskolos komitetai arba Lietuvos paskolos stotys.

3) To Paskolos stotis susidaro iš atstovų vietinių organizacijų nežiūrint kokios pakraipos tos organizacijos nei būtų. Čia nėra

ir negali būti srioviškumų ir visai nesvarbu kiek kurios sriovės stoties komitetan ineitų atstovų.

4) Stoties komitetas tuojaus padaro posėdį ir iš savo tarpo išrenka valdybą iš Pirminko, Sekretoriaus ir Išdininko.

5) Kaip tik tokia stotis kolonijoje susidaro, jos sekretorius tuojaus praneša apie tai centran. Centras gi išsiunčia tokiai stotčiai visas instrukcijas ir visokias blankas, kurių stoties viršininkai prisilaikydami veikia.

6) Kiekviena kolonija sudaro po vieną Lietuvos paskolos stotį.

Tad darban visi Amerikos lietuviai! Lai nelieka nei vienos, nors ir mažiausios, kolonijos, kurioje nebūtų susidariusi Lietuvos Paskolos stotis. Dirbkime taip, kad vietoje paskelbtų 5 milijonų, kurių reikalauja Lietuva, mes amerikiečiai surinktume dešimtį milijonų dolerių.

Lietuvos Finansinės Misijos nariai:— J. Vileišis, P. Žadeikis, Kun. J. Žilius.

Visuomenės Vardu Pildomasis Tarybų Komitetas: — M. J. Vinikas, J. Milius, V. Jankauskas, Kun. F. Kemėšis, P. Norkus, J. O. Širvydas, Kun. J. Kaulakis, A. Mastauskas K. Česnulis, Kun. J. Jakaitis, P. Purvis, V. K. Račkauskas, P. Vilmontas, Kun. M. Petkus.

Susivien. Lietuvių Vardu: — A. B. Strimaitis.

Susivien. L. R. K. Vardu: — P. Molis.
Neprigulmybės Fondo Vardu:— P. Jurgeliutė.

Tautos Fondo Vardu:— K. Krušinskas.
Lietuvos Atstatymo B-vės Vardu:— R. Karuža.

Liet. Prekybos ir Pramonės B-vės Vardu:— J. Romanas.

Susivien. Mechanikų Vardu:— J. Kripaitis.

L. A. Pramonės B-vės Vardu:— J. Vasiliauskas.

Lith. Relief Fondo Vardu:— Kun. A. Miliukas.

Visokiuose Reikaluose Kreipkitės:—

LITHUANIAN FINANCIAL MISSION

General Post Office, Box 252

New York, N. Y.

Waldorf-Astoria, New York,

Gruodžio 4 d., 1919 m.

—O—

LIETUVOS MILITARĖ MISIJA AMERIKOJE.

Lietuvių Egzekutyvio Komiteto oficialis pranešimas.

Šiuomi yra pranešama Amerikos lietuvių visuomenei, kad Lietuvos Liuosybės Sargų organizavimas ir tvarkymas bus išimtinai vedamas Lietuvos Militarės Misijos, Amerikoje. Sutinkant su nutarimais, padarytais bendrame Tarybų posėdyje, Pittsburgh, Pa., Militarė Misiija, atlikimui to darbo, paskyrė lieutenantą Praną J. Purvį ir lieutenantą Joną K. Milių.

Lietuvos Militarė Misiija Amerikoje susideda iš trijų ypatų: pulkininko Gedgaudo, komisijonieriaus Žilio ir brig. generolo Juododžio (du lietuviai, vienas amerikonas).

Misijoje ir jos štabe dabar randasi septyni lietuviai: pulk. Gedgaudas, komis. Žilius, ex-officio misijos narys Žadeika, kapt. Bielskis, kapit. Lazdynas, lieut. Purvis ir lieut. Milius. Amerikoje, misijos štabe, dabar yra penki amerikoniai, kiti yra užrubežiuose arba Lietuvoje.

Lietuvos Militarė Misiija Amerikoje taipo suorganizuota ir veikia pasiremiant ant teisėtų įgaliojimų ir įsakymų nuo Lietuvos valstijos per prezidentą Smetoną, ministerį pirmininką Galvanauską ir užsienio ministerį Valdemarą, taipgi nuo Lietuvos Krašto Apsaugos Ministerijos per Karės ministerį Žadeiką ir pasiremiant ant rekomendacijų ir padavadijimų Lietuvių Komisijos Taikos Konferencijoje, Paryžiuje, per A. Valdemarą prezidentą, M. Yčą vice-prezidentą ir Amerikos lietuvių atstovus gerb. T. Naruševičių ir B. K. Balutį ir su pilniausiu pritariamu ir sutikimu abiejų Amerikos Lietuvių Tarybų ir Lietuvių Egzekutyvio Komiteto. Todėl, visi, kai-kurių mūsų laikraščių išreikšti, abejojimai apie teisėtumą šios misijos galėjo būti padaryti tiktai dėl stokos tikros informacijos.

Visi darbai Lietuvos Militarės Misijos yra pilnoj zinioj Lietuvos valstijos, jos įgaliotinių Amerikoje, Lietuvių Egzekutyvio Komiteto ir abiejų Amerikos Lietuvių Tarybų. Tad, Amerikos lietuvių visuomenė yra prašoma kuokarščiausia remti šią Misiją, jos darbus ir jos tikslus.

Lietuvių Egzekutyvis Komitetas.
(Lietuvos Atstovybė Amerikoje)

M. J. Vinikas, Pirm.,

B. F. Mastauskas,

Narys ir Pirm. A. L. Tarybos.

VĖPLA VIS VĖPLA.

Motina turėjo vėplą sūnų. Kai jis užaugo vyru, motina išvarė į žmonės, kad jis proto ingytų. Išvarydama pamokino jį, kad sutikęs žmones prie kokio nors darbo visuomet sakytų: Padėk, Dieve!

Keliauna vėpla ir visų-pirma sutinka žmones numirėlių lydint. Vėpla sako: padėk, Dieve! O vienas žmogus iš minios jį pertaria: "Geriau sakytumei: amžiną atilsį!"

Eina toliau ir randa žmogų skerdžiantį kiaulę. "Amžiną atilsį!" — sako vėpla. O žmogus jį pertaria: "O tu vėpla, geriau sakytumei: suvalgyk su barščiais."

Vėl eina toliau. Sutinka žmogų vežantį iš tvarto mėšlą. Vėpla jam sako: "Suvalgyk su barščiais!" — O tu vėpla, — pertarė žmogus — geriau sakytumei: iš kelio su mėšlu!"

Eina toliau. Vaikščioja ponas su pana. Vėpla sušuko: "Iš kelio su mėšlu!" O ponas pertarė: "O tu vėpla, geriau sakytumei: abu kits-kitam panašus!"

Eina. Sutinka mėsinkiną, kurs vedė šunį: "Abu kits kitam panašus" — sako vėpla. Įpykęs mėsininkas apdaužė vėplai šonus ir jis grįžo pas motiną verkdamas ir toks, koks išėjo.

Pasakorius. . . .

ATSAKĖ.

Vaikas sugrįžo iš upės išsimaudęs. Tėvas jo klausia:

— Ar daug upėje vandens?

— Ugi kai atsiguli, tai lig paties pilvo, — atsakė vaikas.

— Iš Centro Raštinės. —

Po Naujų Metų "Vytyje" tilps daug dalykų apie organizacijos reikalus. Pirmiausia pasirodys naujų narių surašas. Tie nariai prisirašę spalį, lapkričio ir gruodžio mėnesiuose. Tad visos kuopos prisirašiusių narių ligi Naujų Metų tuoj prisiųskite aplikacijas Centran, nes norime viename "Vyčio" numeryje visus paskelbti pagal kuopų numerių eilę.

Jau daug kartų buvo rašyta apie apžvalgą iš kuopų veikimo. Kvietėme kuopų prisiųsti raportus apie jų veikimą šešių mėnesių. Raportų prisiuntimo laiką prailginame ligi *sausio 15-tos dienos* 1920. Vėliau prisiųsti raportai netilps organe.

Dabartiniais laikais aukų ineigos spaustuvės įsteigimui sumažėjo. Auginkime Spaustuvės Fondą! Išauginome jau daugiau trijų tūkstančių, subruskime visi, tuoj bus pilnas fondas, galėsime steigti spaustuvę.

*Neužmirškite užrašyti "Vyty" giminėms ir pažįstamiems Lietuvoje. Prenumerata tik \$2.50. Po Naujų Metų prenumerata bus pa-
branginta.*

Geriausia Kalėdų dovana "Vytis."

Gerb. Lietuvos Vyčių

Centro Raštininke:

Prisiūnciu \$2.50 už "Vyčio" metinę prenumeratą. "Vyty" siuntinėkite į Lietuvą, kaip Kalėdinę dovana pažymėtinam asmeniui.

Su pagarba,

A. Dailydžiūtė,

Brooklyn, N. Y.

Moksleivių J. Zabulionis ir J. Tautilas, gyvenančių Valparaiso, Ind. ir-gi "Vyty," kaip Kalėdinę dovana, užrašė saviems Lietuvos. Kas daugiau?

Pažaisymas. "Vyčio" 15-me numeryje finansų atskaitoje už lapkritį buvo J. Glins-

kio pažymėta \$5.00, o nepažymėta už ką. Turėjo būti J. Glinskio už klišę \$5.00.

Liet. Vyčių Centro Raštininkas.

L. VYČIŲ N. ANGLIJOS APSKRIČIO 8-TOJO SUVAŽIAVIMO PROTOKOLAS.

L. Vyčių N. Anglijos Apskričio 8-tasis suvažiavimas įvyko 26 d. spalį, 1919 m., šv. Kazimiero parap. svetainėje Nashua, N. H.

Susirinkimą malda atidarė kun. Leonas Tylla 2:30 po pietų. Po maldai dainuota Lietuvos himnas. **Susirinkimo valdyba:** pirm. — Al. Ambrozaitis, rašt. — Ona Sidaravičiūtė, mandatų ir įnešimų tvarkymui — M. Žukauskaitė, J. Kašėta ir J. Glineckis.

Skaityta protokolai ir priimtas su pataisymu, kad kuopų įnešimai būtų pažymėta protokole.

Delegatai iš kuopų: 10-tos kp., Athol, Mass.: Al. Ambrozaitis; 17-tos kp., So. Boston, Mass.: F. A. Zaleckas, J. Glineckis, M. Žukauskaitė, O. Stanaičiūtė; 18-tos kp., Cambridge, Mass.: J. Tamašauskas, Z. Tamošiūnas, P. Rudavičius, O. Mankevičiūtė, A. Česnauskaitė; 20-tos kp., Nashua, N. H.: Kun. Leonas Tylla, A. Simanaitė, O. Bugailaitė, O. Bugailaitė, L. Nadzeika; 26-tos kp., Worcester, Mass.: J. Bačys, P. Puišys, M. Valiukonis, J. Svirskis, N. Mačiuliūtė, J. Leonaitė, J. Bilinauskaitė; 27-tos kp., Norwood, Mass.: J. Kašėta ir O. Janušaičiūtė; 78-tos kp., Lawrence, Mass.: O. Sidaravičiūtė ir J. Jakubauskis.

Skaityta laiškai nuo Lewiston, Me. ir Westfield, Mass. kuopų.

Valdybos raportai: Pirmin. A. Ambrozaičio raportas priimtas, taip-pat ir raštininkės O. Sidaravičiūtės. Iš izd. O. Bugailaitės raportas paaiškėjo, kad ne visos kuopos užsimokėję Apskričio mokesį. Skolingos kuopos tuomkart užsimokėjo: 26-ta kp. ir 18-ta kp.

Nutarimai. Kad įzymesnės kuopos remtų silpnesnes.

Kuopos, kiek galėdamos, veiktų su vietiniais priaugančiųjų skyriais pagal Apskričio patarimų.

Išreikšta padėka 78-tai kuopai už didelį pasidarbavimą įrengime gegužinės liepos 4, 1919, Lawrence, Mass. Taipgi nutarta siųsti padėkos laišką gerb. kun. F. A. Virmauskui už jo didelę auką ir pasidarbavimą minėtos gegužinės nusisekimui.

Sekančiuose suvažiavimuose atstovų mandatai turi būti liūdjiami dvas. vadovo ir kuopos valdybos.

Kad visos kuopos pritartų ir remtų Liuosybės Sargus.

18-ta kuopa inešė, kad visos kuopos, kiek galėdamos, remtų moksleivius. Taipgi, kad visos kuopos nenustotų, kiek galėdamos, remti Auksinio Karo fondo.

Irengimas metinės gegužinės liepos 4, 1920 m., atiduota 10-tai kuopai Athol, Mass. Kad padidinus gegužinės pelną, nutarta leisti laimėjimui automobilių. Tos gegužinės pelno 25 nuošimtis bus skiriamas į Apskričio išdą, likęs skiriamas Lietuvos Raudonajam Kryžiui.

26-ta kuopa rengs muzikalį vakarą. Pelnas skiriamas Apskričiui.

Suvažiavimai bus du kartu į metus.

Sekantis suvažiavimas Worcester, Mass.

A. K. Ambrozaitis, pirm.,
Ona Sidaravičiūtė, rašt.

Sekančiam Vyčių kongresui įnešimai: Kad Centras išrastų tinkamiausį būdą, kaip Vyčiai galėtų apvaikščioti šv. Kazimiero dieną.

Kad "Vyčio" negautų tie, kurie nepriklauso prie organizacijos, arba kad pašalinių prenumerata būtų atskirta kaip nors nuo narių.

Red. prierasas: Kad "Vyčio" negautų, kurie nepriklauso prie organizacijos, Centrai yra labai reikalinga kuopų pagalba. Kada kuopos sistematingai mokės mokesčius ir sistematingai priduos Centrai užsimokėjusių ir neužsimokėjusių narių surašą, tada nebus nei vieno, kuris veltui gautų laikraštį. Centro Valdyba ir "Vyčio" Administracija turi patyrimo ir žino, kad tik tose kuopose yra netvarkos su organo siuntimu, kurių valdybos netvarkiai veda narių mokesčių tvarkymą. Kada Centro valdyba suvarkiai suspenduoja atsilikusius mokesčiais narius, nekarta kuopos pakelia triukšmą ir nusiskundimų prisiunčia.

Tad: kad "Vyčio" negautų tie, kuriems nepriguli, te kuopų valdybos padeda Centrai tinkamai išpildydamos savo pareigą.

IR AŠ TEN BŪSIU.

(dialogas).

Veikiantieji asmenys:

Išpūstšnervis — apyriebus, raudonu galu nosies.

Protenis — mandagus vaikinasis.

Protenis. Na, Išpūstšnervi, ar tu visada taip godžiai alų geri?

Išpūstšnervis. Ne, nevisada, tik tuomet, kuomet pinigų turiu.

Protenis. Na, o kaip pinigų neturi, tuomet?...

Išpūstšnervis. Žinomas daiktas, kam dar klausti: — kada neturiu, tuomet negeriu.

Protenis. Na, sakyk, sveikas: ar tuomet ne užtrokšti, kaip alaus negauni?

Išpūstšnervis. Kaip negauni, tai nei nereikia.

Protenis. Ar-gi negalėtum nusikratyti to papročio, kad visai svaigalų negertum?

Išpūstšnervis. Aš vienas galėčiau. Bet kuo-

met susieinu su savo draugais ir vėl tarsi traukte pritraukia. Vienas vargas...

Protenis. Neabejoju, kad vargas. Bet kad mėgintum nuo tų draugų atsiskirti?

Išpūstšnervis. Nuo draugų atsiskirti?... Būtu nemalonu ir jiems ir man. Jie man daug "fundina", aš kaip turiu pinigų, jiems "fundinu." Ir taip sutariame, kai tikri broliai.

Protenis. Su gerais draugais santaikoje gyventi yra pagirtinas daiktas, bet girtuokliauti, tai nelabai patogu.

Išpūstšnervis. O, žinoma, jie man yra geri draugai, nes kaip aš neturiu pinigų, jie "užfundina."

Protenis. O kaip turi?

Išpūstšnervis. Aš jiems tuomkart "fundinu" atlyginu.

Protenis. Tas aišku. Na, sakyk, sveikas: jei jų vieni kitiems "fundinate," ką iš to turite?... Kokią naudą tas jums atneša?

Išpūstšnervis. Naudą?... Nežinau... Bent kiek pasimylime draugijoje susiėję.

Protenis. O naudos kitokios nežinai?

Išpūstšnervis. Um!

Protenis. Na, matai, ir prilipai galą liepto.

Aš tau čia neprikaišiosiu, kokią girtuoklystę žmogui skriaudą daro, aš manau ir pats tą supranti, kuomet pinigų netenki. Bet jūs, tu ir tavo draugai, galėtumėte geriau pasilinksinti sveiku protu, negu apsvaigintu gėrimais. Kuomet priprastumėte laikyti blaivius savo susirinkimus, jums būtų dar daug linksmiau, ir tie prageriami skatikai liktų jūsų kišeniuose. O kuomet pas žmogų yra skatikų, tuomet žmogus jautiesi daug protingesnis... Ką, sveikas,, sakyti į šį mano patarimą?

Išpūstšnervis Ką gi sakysiu, kad teisybę pasakei. Dabar man akys atsidarė. Nuo šio laiko į smuklę neisiu linksmintis ir svaigalų daugiau negersiu!... Kas nori linksmiai, ramiai pasilinksinti, tegu lankosi blaiviuose susirinkimuose, ras ir mane ten blaivą besilinksminantį. Ačių už perspėjimą (duoda ranką)!

Uždanga.

J. V. Kovas.

Kas Jaunimo Veikiama.

CHICAGO, ILL.

“KEISTUTIS.”

Apskriti įspūdžiai. Chicagos Vyčių Apskričio Dramatiškas Skyrius vaidino istorišką tragediją “Keistutis” (30-toje dienoje lapkričio mėnesio West Side Auditorium svetainėje). Lyginant tos pačios tragedijos vaidinimą pernai ir šiemet, matėsi didelė pažanga.

Pirmame vaidinime “Keistutis” buvo pastebima įžymių paklaidų, kaip tai, stoką rolių mokėjimo ir suvaržytas scenoje judėjimas. Pastarame gi statyme visi roles mokėjo ir liuosai, gyvai scenoje veikė, kaip seni prityrę aktoriai.

Žinoma, tai dar negana to viso, kad jau pilnai būtų galima visus tikro vaidinimo reikalavimus išpildyti. Nuduoti visus teatro reikalavimus, dar toli gražu, žiūrint per tikrąjį dailės meno žiūrą. Mat, aktorius netaip greitai išdirbamas. Kad ir tikriems talentams nemaž reikia prakaito išlieti, pasidaruoti, ilgai atsidėjus, kol dvasios jausmus ištobulinsi, kad būtų užtektinai priruošti daryti scenoje nuostabumus. Bet tai mažmožis. Visi buvome kūdikiais, visi nemokėjome vaikščioti, kalbėti, nei nuosekliaus mąstyti. Vienok išmokome. Tas ir su teatro mėgėjais. Reikia pereiti ir jiems visus laipsnius, išmokti artistišškai kalbėti, vaikščioti, o paskui tai jau pareikšti gilų atjautimą, protu valdant, tvirti armonizuotą savitumą.

Chicagos Vyčių Apskričio teatras perėjo daug laipsnių, ir jei ir ateityje taip pažanguos, kaip iki šiol, tai tūlą dieną pasieks savo siekiamąjį tikslą.

Laipsnių scenoje yra daug ir niekas šiandien, pagal susitelkusių aplinkybių, jų negali pereiti. Amerika aukse skęsta, o nuo tobulybės toliaus už tuos, kurie jo visai mažai teturi. Mat, ir teatrą kuriant ne vien aukso tereikia, bet reikia ir stiprios idealės vaidentuvės, tradicijinių formų ir žmonių, kurie tokį teatrą suprastų, pamėgtų. Kitaip apie tikrą teatrą būtų tuščia svajonė.

Šiemet rudenyje garsi Šekspyro (Shakespeareo) Dramų grupė, išbuvusi keliatą savaitių spruko (iš tokio miesto, kaip Chicago!), žinodama, kad nebeišlaikys konkurencijos su Charlie Chaplin statomais veikalais penktukų teatruose (nical show).

Mūsų dainininkų ir-gi begalo sunki našta. Mažai tikrų rėmėjų. Mažai teatjaučiančių, kas sceno-

je. šventa ir brangintina, kas yra tikra auka tautos meno kunigaikščiui.

Pikta kiek darosi, mintyje turint mūsų vadina-mus susipratėlius tuos “didžiulius” patriotus-patriotes, kad ir jų daug godžiaus einama pasigėrėti, kur scenoje švituoja baltomis pančekaitėmis panaitės, nerdamos flirtą su aficieriais ar kitokiais lengvos galvos sportais.

Nemanau čia jokių priekaištų-pamokinių duoti. Jei ir daugiau, jų niekas nesibijotų. “Dvidešimtas šimtmetis!” — visi žino savo kelią...

Vaidinimas. Pirmas ir antras aktai vaizdinta be ūpo. Priežastis aiški, kodėl aktorių dvasia buvo nu-puolusi. Tiek mažai žmonių atsilankė. Visai ir nedyvas būti be ūpo. Rengėsi taip stropiai, tokį ilgą laiką, tiek gražaus noro, kad patiekti šį-tą naudingo saviškiams, o čia, kaip reikia, troškimai ir nepasiekia Chicagos “patriotų” širdžių. Atėjo tik maža paprastų darbininkų, inteligentų nei matyti nesimatė. Kur-gi jie?... Nemanyk, namie nesėdėjo užpečkyje.

Gyvesnis vaidinimas prasidėjo trečiu aktu, kuriame pasižymėjo O. Balsienė Aldonos rolėje. Giliu jausmingumu, švelniu, bet tragingu balsu, žavėte-žavėjo. J. Vilimas Konrado rolėje ir-gi apreiškė ryškiaus artizmo, ypatingai paskutiniuose dvejuose aktuose. O. Janušauskaitė Marės rolėje pilnai atsakė savo artistiškomis ypatybėmis. J. Pivariunas Jagailos rolėje artizmu ypač ryškus buvo akte, kada pasidavė nedoriems sesers (Marės) reikalavimams apkalinti kunig. Keistutį. P. Sriubas kryžiuočio Kunono rolėje apreiškė ryškų tipą. Kalba, gestai jam puikiai tarnauja. P. Jančius kryžiuočio Albano rolėje ypač ryškus išėjo Konrado pasiskelbimo, kuomi jis yra, scenoje. O. Santeliutų vaidino Birutės rolę, J. Suorokas — Vytauto, A. Gerdžiunas — Butrimo, A. Mureika — Bilgėno, J. Balsis — Keistučio rolėje buvo viso veikalo branduoliu. Kareiviai ir kunigai pasirodė geriaus, kaip kada nors teko matyti lietuvių scenoje.

Žvelgiant į visą vaidinimą, matėsi kaip reiškesi atskiri tipai, kristalizavosi nuovoka vadinamų rolių. Nežymu vienodumo gestų ir paprastojo nudėvėto deklelavimo, kuris mūsų vaidinimuose labai žymus.

Dar stambus trūkumas, tai judantis vaizdas, kurį sudaro patys aktoriai scenoje. Kalbu apie kompoziciją ir balansą. Tie du pagrindiniai principai visose dailės šakose. Imkime tapymą. Nei vienas tapytojas nepradės darbo, pirma nepasižymėjęs ant

drobės, kur koks daiktas turi būti. Ir nesukraus visų į vieną kertę, ar į kitą vietą. Kad balansą išlaikius, linijomis išvadžios, suves vaizdo dalis į joms prigulinčią vietą. Kada visų vietas užbriežs, tada spalvas ims mėginti. Tas pats ir dailės šakose, nekitaip ir scenoje. Visų-pirma scenerija turi būti tinkama veikalui, antra, tai pačių aktorių nustatymas, kaip turi ineiti, tarp kokių scenos linijų būti, kad būti harmonijoje su kitais, kad nepersverti lygsvaros, kad nenustelbti svarbesnio asmens vaidinime ir t.p. Kol šie trūkumai žymės vaidinimuose, tol teatras vis dar turės netobulumų. Juos apgalėjus, mūsų aktoriai pasijus jau ant dailės rūmų slenkščio.

Kloties mūsų dailės kėlėjams!

Truputėlis.

— O —

WATERBURY, CONN.

Mūsų vargai.

Buvo laikai, kuomet vietinė L. Vyčių 7-ta kuopa žydėjo darbais. Jos vardas plačiai skambėjo mūsų visuomenėje.

O kaip šiandien yra? Nevienam bus indomu išgirsti jos gyvenimo bėgį, sužinoti, kas atsitiko su ta gausinga nariais ir veiklia darbuose kuopa, kad būtų geras pasimokymas kitoms kuopoms.

7-ta kuopa suorganizuota pirm keturių metų. Jos augimas buvo nepaprastas. Graitu laiku joje buvo apie pora šimtų narių. Čia susispietė visas katalikų doras jaunimas; visi dirbo tautai ir bažnyčiai didžiausia energija ir pasišventimu. Vyčiai turėjo chorą, kuris draug buvo ir bažnytiniu choru; turėjo teatralį ratelį, kuris ne vien waterburiečiams tarnavo rengiamais vaidinimais, bet kviečiamas važiuodavo ir į mažesniausias apielinkių kolonijas, kad ir ten kelti tautos dvasią, auklėti meno skonį. Už tai nereikalavdavo jokio atlyginimo, nei išlaidų padengimo; Vyčiai turėjo atletų klubą, į kurį ineidavo daugiausia bernaičiai, baigę šv. Juozapo par. mokyklą; Vyčiai turėjo kelis gabius kalbėtojus ir šiaip įžymius veikėjus. O ypatingai buvo vienas brangus asmuo (kas? "Vyčio" red.), kuris buvo arti jaunimo širdies ir del jaunimo aukėjo savo sveikata. Jis rinko jaunimą nuo mažiausio ligi subrendusio ir sulyg išgalių ir gabumų kiekvienam skyrė dalelę darbo. Jo triūsu, mums niekuomet nestokavo naujų veikalėlių, komedijų, dainų ir eilių. Nuostabiu spartumu ėjo jaunimo pažanga, kilo naujos pajėgos ir darbininkai. Visi gėrėjosi tokiu darbštumu. Kviečiami įvairių draugijų, kuopų ir skyrių, Vyčiai mielai visiems ir visur patarnaudavę ir padėdavę. O laike parapijos stovio raporto išdavimo, praskambėdavę, kad Vyčiai į metus laiko parapijos naudai sudarę gražios paramos, kai-kuriais metais ligi \$700.00 pelnė.

Kitų srovių žmonės, išgirdę Vyčių vardą, pasiūšdavę. Jiems Vyčiai buvo tais šaltais-aštriais širpuliais, susilpninančiais jų spėkas ir pastangas tautos darbų grovime.

O kaip šiandien yra? Yra ir šiandien gerų norų pas Vyčius, tik dvasia ir energija suslėgta. Iš kur tas piktas, kurs tą padarė?

Pirm poros metų, per neatsargumą, kuopoje atsirado negeistinių kirminėlių, kuriems vis-gi negalima užmesti blogų norų kas link susilpninimo kuopos. Tai įvyko per nesupratimą lietuviškos dvasios. Mat, kai-kurie asmenys stengdavosi pažeminti lietuvių papročius ir skaitydavo per žemais mūsų jaunimui ir būk tai Amerikoje augusiam jaunimui per žema veikti iš vien su ateiviais. Tai ir buvo pirmasis kirminėlis, kuris pakando opiausias šaknis to gražaus jaunimo susispietimo ir darbo. Vėliau mūsų kuopoje atsirado jau du skyriai: vietinių ir ateivių. Tarp tų skyrių kilo nesupratimų. Jaunuoliai, padrąsinti patarėjų, pradėjo nepildyti kuopos valdybos parėdymų, nurodymų kas link pildymo įstatų, o vėliau jaunuoliai atletai panaikino lietuvių kalbą savo susirinkimuose. Mūsų vedėjas (kas? "V." red), matydamas, kad jo darbas yra griaunamas iš-pat pamatų, prasišalino kitur. Taip tai netekome to brangaus vado, kuris per dvyliką metų auklėjo jaunimą ir į kiekvieno širdį diegė sveiką grūdą.

Šiandien 7-ji kuopa yra tokiame padėjime, kad veikti jai sunku. Laukiame naujų spėkų, iš kurių kiltų reikalingas vadas jaunimą žadinti ir vesti idėjų keliais.

Vargų vargelis.

Red. prierasas: Visų-pirma atkreipiame korespondentų dėmę, kad rašant korespondencijas, ypatingai kur lytimi santikiai atskirų asmenų ar grupių, vengtų anonimų, bet tiesiai ir aiškiai viską išvestų į eikštę. Kitaip, viskas išrodė neaišku, slidžiu čiuožimu gyvenimo vėžėmis.

Redakcija susilaiko nuo darymų šiokių-ar tokių išvadų, nors žinutė veda neaiškius šešėlius. Apie 7-tą kuopą vis mintyta, kad ji didelė, stipri ir pažangi, nes prie jos arti stovi daug prakilnių širdžių.

Lauksime aiškesnių atbalsių.

— O —

CLEVELAND, OHIO.

Susirinkimas. Gruodžio 3-čią d. įvyko L. Vyčių 25-tos kp. gausus susirinkimas. Prisirašė du nauju nariu. Nutarta Naujų Metų pradžioje įrengti puikų šeimyninį vakarą. Nutarta iškilmingai paminėti L. Vyčių 25-tos kp. 5-kių metų gyvavimo sukaktuves. Tuo tikslu bus vaidinamas didelis veikalas — "Išgriovimas Kauno pilies" ruimingoje ir puošnioje miesto teatro — Colonial — salėje.

Buvusiam dainų mokytojui ir choro vadovui, už jo gausų triušą Vyčių tarpe, nutarta inteikti dovaną.

Iš režisierių paaiškėjo, kad Vyčiai dabar rengiasi prie trijų vaidinimų: du Vytauto gvardijai, vieną šv. Kazimiero draugijai. Pasizadėta dalyvauti progrome rengiamam Tautos Fondo 22 skyriaus sausio 4-tą dieną.

Nuo vaidinimo "Girių Karalius" gryo pelno liko \$200.00.

Galop išrinkta nauja kuopos valdyba sekantiems metams: pirmin. — M. Šimonis, vice-pirmin. — J. Sadauskas, prot. rašt. — J. P. Kvedaras, fin. rašt. — V. Jonaitis, izdin. — J. Kuzas, izdo globėjais: Mikelioniuotė, Sušanskiutė, režisieriais: J. ir Ad. Kanoverskiai ir M. J. Šimonis. Dainų mokytojo, atsisakius V. Greičiui, bus teiraujamasi.

Susirinkimas gražiai užsibaigė.

Š-s.

— O —
ROCHESTER, N. Y.

Rochester, kaip visada, taip ir dabar greit pasirodė pritarime gerb. kun. J. Žiliaus atsišaukimui reikale sušelpimo Lietuvos Šaulių.

Sekmadienyje, gruodžio 7 dieną, tuoj po pamaldų, buvo sušauktas Lietuvos Liuosybės Sargų susirinkimas ir po trumpo pasikalbėjimo buvo nutarta rinkti dvejopus narius: vienus, kurie pasirašys važiuoti į Lietuvą kariauti, o kitus, kurie mokės kas mėnuo po \$1.00 sušelpimui Lietuvos Šaulių organizacijos. Visi karštai pritarė ir prisirašė sekanti mokėti po \$1.00 į mėnesį: Ant. Žiemis, Juoz. Rikis, Vin. Butrimaitis, kun. J. Kasakaitis, J. P. Levickas, Vin. Uzdila, Feliksas Šlapelis, Pran. Gribauskas, Ant. P. Nevidonskas, Kaz. Zlatkus, Juoz. Branknis ir Karštas Lietuvis (?) pasizadėjo mokėti po \$2.00 į mėnesį.

Tikima, kad ligi Kalėdų tokių asmenų bus surinkta apie 300.

Ant. P. Nevidonskas, rašt.

— O —
INDIANA HARBOR, IND.

Lapkričio 27 d. š.m. L. Vyčių 55 kuopa scenoje vaidino trijų veiksmų veikalą — "Karės Metu." Vaidintojai roles atliko gerai. S. Bulatovitė deklemano ciles, paskui sekė dainos. Gabiosios Vyčių choro dainorės, Ona Simaniutė ir Ona Erkmonienė, gražiai dainavo duetą — "Skambančios Stygos." Po to dainavo visas choras gražias lietuviškas dainas.

Publikos atsilankė daug ir buvo patenkinta, nes atsilankę kalbėjo, kad Harbore tokio iškilmingo vakaro nebuvo. Užtad ir pelno kuopai liko. Vakaro vedėju buvo vietinis vargonininkas A. Glemža, kuris nenuilstančiai darbuojasi jaunuomenės tarpe. Geistina, kad mūsų jaunimas dažnai įrengtų tokių vakarų.

Guščius.

— O —
CHICAGO, ILL.

Šv. Kazimiero Akademijos Rėmėjų D-jos vakaras.

Įvyko gruodžio 7-tą dieną šv. Jurgio par. sveitainėje. Scenoje vaizdinta penkių veiksmų drama — "Juodoji Suėmytė." Rolių daug ir visos materiškos. Vaidino čia augusios ir mūsų įstaigose auklėtos lietuvaitės. O. Brazauskaitė, už gyvą vaidinimą Asarapės (arabės, karavanų vadovo žmonos) rolės, gavo bukietą gėlių. Įsiklausius kalbėjimo, kai-kurios vaidintojos vartojo netaisyklingą žodžių tarimą. Pavyzdin: Dievas—tarta Dėvas. Trūko gyvesnio judėjimo ir neindėta reikiamo artizmo. Iš šalies matėsi, kad esama daug ir geros medžiagos, tik ji neprirengta.

Po vaidinimui buvo dainų. J. Ramanauskas solo dainavo "Temsta dienele" (St. Moniuškos), "Vai pūtė, pūtė" (S. Šimkaus). Kaip visuomet, taip ir šiuo tarpu J. Ramanauskas buvo publikos kviestas daugiau dainuoti.

M. L. Gurinskaitė solo dainavo: "Vai močiutė mano" (A. Pociaus), "Tykiai Nemunėlis teka" (M. Petrausko). Jinai ir-gi pasiekė publikos sentimentu.

Užbaigė kun. F. Serafinas kalba. Papeikė kairių nerimtą užsilaikymą, nesuprantant veikale praeinančių vietų ir momentų, juokiasi tada, kada netinka, ypatingai tokie nesupratėliai užtemdo pačias gražiausias ir tragėdingiausias veikalo vietas.

Publikos buvo artipilnė salė. Viltasi daugiau. Vakaro tikslas buvo labai svarbus. Šv. Kazimiero Akademia yra vienintėle Amerikos lietuvių augštesniaja mokykla. Ji ruošia jaunajai kartai auklėtojas, visuomenei darbininkes. Užtad reikalinga kodidžiausios visuomenės užuojautos ir paramos.

Vakaro įrengimu, tvarkos žiūrėjimu darbavosi Mot. Są-gos 21-mos ir 1-mos kuopų narės.

Buęs.

— O —
HARTFORD, CONN.

Karo laiku ir L. Vyčių 6-tos kuopos veikimas, taip sakant, buvo it apmiręs. Bet dabar, jau galima pasidžiaugti, Vyčių dvasia atgyja ir jų veikimas kyla-didėja.

Tiems ačiū, kurie nenuilstančiai, didžiu pasišventimu, dirbaujami. Pažymėtini darbininkai: K. Tamošiunas, kuris nuo-pat pradžios Vyčių gyvavimo priklauso, ir nors dabar jau vedęs, bet jo veikimas nei kiek nesumažėjo tarpe jaunimo. Jis niekad nuo darbo neatsisako ir visados ką paėmęs išpildo; taip-pat K. Kručkas, A. Kučas, V. Juras, J. Ivanauskas ir S. Rinkevičius — šie gabūs artistai daugiausia dirba dailės srityje; M. Labeckiuotė ir T. Buividziūtė yra darbščios lietuvaitės, pasišventę dirbuotis del Lietuvos; J. Kamantauskaitė, nors dar jauna, bet jau dalyvauja lietuvių veikime; M. Pateckaitė ir R. Žekiūtė taipgi pagirtinai atlieka tėvynainių priedermes; Tamas Motiejūnas, teatrolio ratelio pirmininkas, nenuilstančiai rimtai dirbaujami ir sugebėjo perstatyti keletą nemažų veikalų ne tik savo mieste, bet ir kitose kolonijose.

L. Vyčių 6-ta kuopa turi brangų turtą, kuriuomi duoda progos visiems naudotis. Tai knygynas, talpinantis virš 400 egz. įvairaus turinio knygų. Knygynas yra parapijos svetainėje, 41 Capital Ave. Knygas imti ar pakeisti parankiausia sekmaadieniais po sumai.

A. J. P.

— 0 —

BALTIMORE, MD.

Puikus užmanymas.

Šiomis dienomis Baltimorės L. Vyčių 19-tos kuopos merginos iškėlė gražų ir naudingą sumanymą. Sausio 10 d., 1920 m. jos įrengs bazarą ir balių. Kaip teko sužinoti, tai bus gražiausia pramoga visų buvusių. Patarnavimas bus gražus, mandagus — lietuviškas; muzika bus iš Kauno. Visiems vietos lietuviams ir geros valios žmonėms verta paremti šį darbą, nes pelnas bus Lietuvos Raudonajam Kryžiui.

Jei kas skirtų kokią auką minėtam bazarui, tai gali kreipties prie Rengimo Komisijos: pas: M. Čižauskiene, 125 Saratoga St.; O. Volteriuotė, 124 Pearl St.; S. Stalionaitė, 650 Columbia Ave.; E. Gužauskaitė, 636 So. Paca St.; O. Jasaičiuotė, 841 W. Lombard St.

Prisidėdami daiktais ir remdami moraliai šį darbą, padarysime naudos Lietuvos Raudonajam Kryžiui.

Geriausių pasekmių!

Reporteris.

— 0 —

CHICAGO, ILL.

Liet. Vyčių 5-ta kuopa laikė priešmetinį susirinkimą gruodžio 3 d., 1919 m.

Pirmiausia sekė raportai įvairių komisijų.

Gan senai tartasi nusifotografuoti, bet mažai apie tai domėtasi. Tą darbą įvykdinti palikta komisijai.

Komisija pranešė, kad stropiai rengiasi prie vaidinimo "Kantrios Alenos." Režisierius P. Sriubas užtikrina, kad bus "success."

Tarp kit-ko mūsų kuopa sudėjo \$25.00 gen. Žukausko Kardui ir nuosavos spaustuvės reikalui apie \$22.00.

Užbaigus svarbiausius reikalus, rinkta valdyba.

Pirmininku sekantiems metams pasiliko A. Mu-reika (aklemacijos būdu), pagalbininku liko A. Bačis, raštininku (aklemacijos būdu) liko Pr. J. Paliulis, fin. rašt. (akl. būdu) — A. V. Gerdžiunas, izd. — J. Martišius, korespondentais — A. S. Valiūnas ir M. G. Andriuškevičius, režisieriumi — P. Sriubas, tvarkos žiūrėjas — Pr. Valaitis.

Valdyba likosi beveik ta pati. Daug pasidarbavo šioji valdyba pereiniais metais, ypatingai pirm. A. Mureika. Ji prisidėjo prie nuveikimo gerų ir gausingų darbų šį metą, tikimės ji bus energinga dirbti ir sekančiais metais.

Jaunutis.

REDAKCIJOS ATSAKAI.

Zarasiečiui. Eilių nedėsime. Netaisyklingai parašytos.

S. J. Gedvilas. Eilės—poezija. Užtad eilėse turi visų-pirma ryškiausia apsireikšti poezijos dvasia. Tamstos eilėse poezijos sunku sučiupti tarp momento įvykių, kasdieninių rūpesnių gvildinimo.

Pataisymas klaidos.

"Vyčio" No. 14 (71) įvyko dvi klaidi L. Vyčių 92-ros kuopos (Niagara Falls, N. Y.) gen. Žukausko Kardui aukų paskelbime. Vietoje 92-ros kuopos buvo parašyta 95; o J. Žuklis aukojo \$1.70, ne 7.70, kaip paskelbta.

T. A. Stančius, 92 kp. pirm.

Ar tamsta prenumeravai "Vytį" kaipo Kalėdinę dovaną savo giminėms ir pažįstamiems Lietuvoje? Jei ne, tai šiandien siusk \$2.50 Vyčių Centru, o mes tamstos nurodytam asmeniui siuntinėsime "Vytį" per visus metus.

Šelpkime jų dvasinius reikalus!

SUSIVĖLINĖS VYRAS.

— Ak, Jonai, bijok Dievo! Kaip tu gali taip vėlai grįžti namon... ar girdi jau laikrodis trečią valandą išmušė... o aš nelaiminga!...

— Man rodos, kad šis laikrodis apsiriko... mušdamas pirmą valandą tris kartus sudavė...

*

GAILESTINGASIS.

Vienas žmogus kapoja pas žydą malkas ir skundžiasi savo sunkiu darbu. Žydas, išgirdęs tą jo pasiskundimą, tarė:

— A žinai, žmogel, tu kihsk, o aš stenėsiu.

*

PRASITARĖ.

Pavalgęs pietus, dėdė išsitęsė ant sėdynės. Tai pamačius mažytė Magdutė, sušuko:

— Vat, dabar tai jau turtingi busime!

— Kodel?

— Mamytė sakė, kuomet dėdelė kojas išties, paveldėsime turtą.

*

PROZAIKAS.

Pati (dainuoja): Kad mielą rytelį skrisčiau vėversėliu...

Vyras (pertraukdamas): Ir kas iš to? Snapo jau ir šiaip neužveri per visą dieną.

*

LIETUVOS VYČIŲ CENTRO VALDYBA.

Dvasiškas vadovas: *Kun. Ig. Albavičius*,
717 W. 18th St., Chicago, Ill.

Pirmininkas: *Dr. J. J. Bielskis*,
703 Fefteenth St., N. W., Washington,
D. C.

Vice-Pirmininkas: *A. Bučnis*,
407 So. Paca St., Baltimore, Md.

Raštininkas: *V. Rukštalis*,
151 Garfield Ave., Valparaiso, Ind.

Izdininkas: *P. Baltutis*,
3261 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Izdo globėjai:

Kun. P. Čėsna,
324 Wharton St., Philad., Pa.

El. Jovaišaitė,
3259 S. Halsted St., Chicago, Ill.

Literatiškoji Komisija:

Kun. Tamoliunas,
Pittsburgh, Pa.

Muzikas *A. Aleksis*,
Detroit, Mich.

Kun. M. J. Urbonas,
Du Bois, Pa.

Stud. *Pr. Juras*,
Webster Groves, Mo.

Moksl. *A. Augustinas*,
Chicago, Ill.

Redaktorius ir Administratorius:

M. Zujus,
3261 S. Halsted St., Chicago, Ill.

L VYČIŲ CHICAGOS APSKRIČIO VALDYBOS IR KUOPŲ ADRESAI.

Apskričio Valdybos Adresai:

Ig. Sakalauskas — pirmininkas,
4031 So. Rockwell St., Chicago, Ill.

Ona Deivikaitė — raštininkė,
10731 Wabash Ave., Roseland, Ill.

S. Šimulis — izdininkas,
726 W. 18th St., Chicago, Ill.

— O —

KUOPŲ ADRESAI (Susinašimui).

4tos kuopos: *A. F. Augustinas*,
717 W. 19th St., Chicago, Ill.

5tos kuopos: *Pranas Paliulis*,
1645 Wabansia Ave., Chicago, Ill.

8tos kuopos: *Ona Deivikaitė*,
10731 Wabash Ave., Chicago, Ill.

13tos kuopos: *P. Jurgaičiūtė*,
4637 So. Paulina St., Chicago, Ill.

14tos kuopos: *A. Krencius*,
1420 So. 48th St., Cicero, Ill.

16tos kuopos: *E. Jovaišaitė*,
3259 So. Halsted St., Chicago, Ill.

24tos kuopos: *V. Alenčiukaitė*,
2335 W. 23rd St., Chicago, Ill.

35tos kuopos: *J. Sorokas*,
12201 Emerald Ave., West Pullman, Ill.

36tos kuopos: *O. Aušraitė*,
4400 Mozart St., Chicago, Ill.

— O —

L. VYČIŲ N. ANGLIJOS APSKRIČIO VALDYBOS ADRESAI.

Pirmin.: *Al. Ambrozaitis*,
92 Fern St., Athol, Mass.

Vice-pirmin.: *Marijona Romanienė*,
242 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Raštininkė: *Ona Sidaravičiūtė*,
237 Prospect St., Lawrence, Mass.

Izdin.: *Ona Bugailaitė*,
24 Howard St., Nashua, N. H.

Izdo globėjai: *Petras Milius, Jonas Kašėta*.

— O —

L. VYČIŲ CONN. APSKRIČIO VALDYBA.

Pirmin. *B. Gauronskas*,
584 Highland Ave., Waterbury,
Conn.

Raštin. *A. J. Pateckis*,
234 Park St., Hartford, Conn.

Izdin. *J. Povilonis*,
34 Park St., Hartford, Conn.

Turinys "Vyčio" No. 16 {73}

I. Šventės! "Vyčio" redakcija.	1 pusl.
II. Šventės ir Lietuva. M. Z.	2 "
III. Kūčių vakaras. Matutis.	4 "
IV. Kalėdų rytas (eilės). Žilvitis.	6 "
V. Pastebėjimas. J. V. Kovas.	6 "
VI. Ramybės Kunigaikštis. Pr. M. Juras.	7 "
VII. Kalėdų Šventės. Mažas Vincas.	8 "
VIII. Išmainius būtų geriau (dialogas). J. V. Kovas.	9 "
IX. Kąlbos dalykai. Kun. J. Laukaitis.	10 "
X. Būkime vyrais. Švelnutis.	14 "
XI. Skaitytojų Balsai: 1. Pamąstykite apie tai. Alf; 2. Jaunime, sukruski- me. Čirunas.	15 "
XII. Pirmiau negu (eilės). Antanas.	16 "
XIII. Prabėgusi laimė. J. V. Kovas.	17 "
XIV. Bibliografija. A. Tamoliunas.	18 "
XV. Kovos Krikštas. J. Buivydis.	20 "
XVI. Į Amerikos liet. visuomenę. Lith. Fin. Mission.	23 "
XVII. Liet. Militarė Mis. Am. L. Egz. Komitetas.	24 "
XVIII. Vėpla vis vėpla. Pasakorius.	24 "
XIX. Iš Centro Raštinės. Centro Rašt.	25 "
XX. L. V. N. Angl. Apskr. 8-jo sus. prot. Valdyba.	25 "
XXI. Ir aš ten būsiu (dialogas). J. V. Kovas.	26 "
XXII. Kas jaunimo veikiama (korespondencijos): 1. Chicago, Ill.; 2. Waterbury, Conn.; 3. Cleveland, Ohio; 4. Ro- chester, N. Y.; 5. Indiana Harbor, Ind.; 6. Chicago, Ill.; 7. Hartford, Conn.; 8. Baltimore, Md.; 9. Chicago, Ill.	27 "
XXIII. Redakcijos atsakai.	30 "
XXIV. Pataisymas klaidos. T. A. Stančius, 92 kp. pirm.	30 "
XXV. Adresai.	31 "

"VYTIS"

3261 SO. HALSTED ST., CHICAGO, ILL.

